# **ENAHUY**

# **INTERPOLITY OF A SECOND A SEC**

## Koko nka ka naa yelaa to na pa weesugu halo

- 1 Faii na pəcə Isə ηmaakə antulənya tə, Təm ka wee ke. Na Isə cələgə Təm ini i ka wee, na Təm ini i ka tii ke Isə ke. 2 Ye mpo Isə cələgə i ka we hatuu kancaalaga təcəcə. 3 I niŋ ke Isə lapəna pə təna, na polo cəcəka fei mpi pə lapa na i niŋ fei pə taa tə. 4 Ini i kiŋ ke weesugu wee, na weesugu ŋko ko yelina na kəkə kəə yəlaa kiŋ na pə naa-we. 5 Kəkə naakə səkpetogo na səkpetogo ta teesi-kege paa pəcə magamaga.
- 6 Mpogo Isə tila i tillu nəgələ na pa yaa-i sə Yuhanə. 7 Ile i kəma sə i hələgə kəkə nka ka naa mpo tə ka yaasi. Na i kənte nyogo nte sə i yəgətə na yəlaa təna mo, na pa tən-tə. 8 Pə taga ini i magamaga i kena kəkə nke, ama i kəmaga sə i keesəgə kəkə nke ka yaasi. 9 Kəkə nke ka tike ka kena tampana nyənka, na ka kən antulənya taa na ka yeki na yəlaa təna naakə.
- 10 Tom ini i tii ate cəne, paa na mpo yəlaa ta nyəmə-i, piyele i nin ke Iso ka lapəna antulənya. 11 I magamaga i tege i koma, ama i te nyəma ta mo-i. 12 Paa na mpo kolom kolom mo-i na pa tisi i tom, ilena i la sə pa pəsə Iso piya. 13 Pə taga isi mpe pa nokəna konoko na pa pəsə Iso piya, isi pə lologo yəlaa ke ate cəne na paa awe wena i caa to, ama Iso lapəna i magamaga sə pa pəsə i piya.
- 14 Tom ini i pəsa yolo təkpataa na i kəə na i caga ta heko, na i peelee na i tampana feina taka. Na tə nawa i teeli ke teu, teeli inəgə ta Caa ha Pəyaga ikpamle. 15 Yuhanə ka yəgəta i təm na i kpaalə sə i təm ke ini i ka yəgətaa, sə i waalə nəgəlo ka te na i kəə, ama i kəla-i, pə taga polo, pa lola ini tə, i magana-i ke.
- 16 I kopanto sosoonto too ta tena te nee i lelen pe tii fei, na i lapa-togo kopanto ke tema too, tene te ten na tene te leetege. 17 Moisi kin ke te hika nti Iso caa se te ten to, ama Yesu Klisti magamaga na konna peelee na tampana pe tom. 18 Tuu to nogolo ta nata Iso, ama i Peyaga

ikpamlε ηka ka kε Iso na ka we ka Caa Iso kiŋ to, ηkε ka lapəna na yəlaa nyəmə-i.

#### Lom solo Yuhanə waaso

19 Waato wei Yusalem Yuta nyəma kosa kətəlaa na Lefii nyəma na pa tili-we sə pa pulu pa pəəsə Yuhanə sə i ke awe tə, nti i yəgətaa təgələ. 20 I ta kisi cəo, ama i tisaa təfuu ke pa təna pa isentaa ke sə ini i ta ke Mesii. 21 Ilena pa pəəsə-i sə, Ile n ke awe? Ilii? Na i cə sə, Ma ta ke Ilii. Pa tasa-i sə, Nyagale Antepu wei tə? Na i cə sə, Aai. 22 Tənaga pa tagana-i təm sə, Ile n ke awe? Heeli-to na tə pulu tə heeli mpa pa tila-to tə. Nya magamaga n yaa nya tə suwe? 23 Mpogo i təma sə, Ma, ma ke

Nəgəlo wei i yəgətəgəna nəgə səsəga ke tuule taa sə

Pa tagane ta Caa ke mpaao na ko sigisi teu. Antepu Isayi ka yogotena-te.

24 Tillaa mpe pa taa ka we Falisanaa, 25 na pele pa poosena-i tecululu se, Ye n ta ke Mesii, n ta ke Ilii, piyele n ta ke Antepu wei to ile, pepe too ke n soo yelaa ke Iso lom? 26 Yuhane co-we se, Ma ile lom ke ma soo-me, ama nogolo we me heko taa wei i ta nye to. 27 Ma waale ile i kon, na ma ta tala ma heese i noohee taa ntankpala mosogo magamaga.

28 Pə tənaga mpo pə lapa Petanii kε Yaatanə pəgə waalə kε timpi Yuhanə səəkaga yəlaa kε Isə lom tə.

# Isə Iweega Yesu

29 Teo fema na Yuhanə na Yesu na i kəŋ i kiŋ, ilena i tə sə, Ii naa Isə Iweega ŋka ka ləsəgə antulənya isagato təgəle? 30 I təm ke maa heela-me sə, Ma waalə nəgəlo ka te na i kəə, ama i kəla-m. Pə taga polo, pa lola ma tə, ma magana-i ke. 31 Ma taa nyə sə awegele ponto ini, ama ma kəmaga sə ma səə yəlaa ke Isə lom na lom sə pə la na Isegelə nyəma nyəmə-i.

32 Yuhanə tasa yəgətogo tətə sə, Ma nana ma isəpile kɛ Isə Feesugu, na ko wɛ isi alukuku na ko tiina isə na ko

caga i too. 33 Ma taa nyənta-i sə i ke awe to, ama Iso wei i tila-m sə ma so yəlaa ke Iso lom to ini i heelina-m sə, N koma n na Feesugu tiiwa na ko caga yolo wei i too, ponto ini i ka sona yəlaa ke Iso lom na Feesugu Naŋŋto. 34 Too, na ma na mpo togo ma yəgətəgə təceicei sə ini i kena Iso Pəyalo.

# Yesu ifalaa kancaalaga nyəma

- 35 Ko fema ilena Yuhanə we təna tətə, i na i ifalaa taa naale. 36 I kəma na i na Yesu tee ilena i tə sə, Ii naa Isə Iweega nte. 37 Yuhanə ifalaa naale ini i nəə mpo ilena pa tə təŋ Yesu waalə. 38 Yesu pəsəna i waalə təkpeo na i na sə pa təŋəgə-i, ilena i pəəsə-we sə, Pepege i peekəgə? Ilena pa pəəsə-i sə, Lappi, Lege nya təyaga? Ta caa ke pa yaa mpo na pa te taa. 39 I cə-we sə, I kəə na i na. Mpogo pa pulaa na pa nyə i te, na i na-we pa la taanaga ke təna. Na waato ini tə ilim hoowaga.
- 40 Mpa pa naale pa nəə Yuhanə təm na pa təŋ Yesu tə pa taa lelo nte Siməŋ Piyee neu Antələə. 41 Na Antələə ini i sulina i taalo Siməŋ ke kancaalaga na i heeli-i sə, Tə hika Mesii. Klisti ke pa yaa mpo na pa te taa. 42 Ilena i kpaga Siməŋ na i puna Yesu kiŋ. Mpogo Yesu nyəna-i təpiŋŋ na i təmə-i sə, N ke Yuhanə pəyalo Siməŋ ke, ile kagana paa cugusə-ŋ sə Sefasə. Piyee ke pa yaa mpo na pa te taa.

# Filipo na Natanayεε pa yaao

- 43 Teo fema ilena Yesu lugu la se i loke i tege Kalilee. I lee mpaao ile i na Filipo kele, na i tome-i se, Koo n tene-m. 44 Filipo ka ke Antelee na Piyee pa icate Petesaita to. 45 Pe waale ke Filipo na Natanayee na i heelii se, Wei i tom Moisi ka nmaa koseseeto takelaga taa na antepunaa naa yogotaa toto to, te hika-i pene. Na inegele Nasalete Yosefo peyalo Yesu. 46 Tenaga Natanayee nogo tekpao se, Kopanto natele te wee se tii leena Nasalete? Ilena Filipo co-i se, Koo na n nana nya isele.
- 47 Yesu na Natanayεε na i kɔηna i tɔɔ ilɛna i yɔgɔtə sə, Isɛgɛlə to magamaga ntɔ cənɛ, pɔpɔtiya tii fɛi i kiŋ kɛ

paa pəcə. 48 Mpogo Natanayɛɛ pəɔsa-i sə, Lege n nyəmna-m? Yesu cə-i sə, Ma na-η hiliguu tɛɛ na pəcə Filipo yaa-η. 49 Tənaga Natanayɛɛ təma sə, Ama ta Caa, n kɛ Isə Pəyalo, Isɛgɛlə nyəma wulao səsə kɛ. 50 Yesu cə-i sə, Isi ma heeluguu-η sə ma na-η hiliguu tɛɛ təgəlɛ n mo-təgə kpakpaa yaa? N ka tɛ na n na mpi pə kəla tənɛ ini təkpataa tə. 51 Na i tə sə, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsəgə, i ka tɛ na i na isətənogo tolaa na Isə malɛɛkanaa təŋəgə Yolo Pəyaga ma na pa kpaa na pa tiiki.

#### Kana akpagale

2 1 Koyako tuusu nyenko wule pa kpa peelo ke Kalilee Kana taa, na Yesu tuu pulu. 2 Na pa yaa Yesu na i ifalaa totogo akpagale nte te taa. 3 Tenaga lesen solom ta tala, ilena Yesu tuu tome-i se, Penente pa solom tema. 4 Yesu co-i se, Alo nya, nyaa heelena-m na peco ma la na? Ma waato ta tata. 5 Tenaga i tuu heela temle nyema se, I heela-mege nti i la nte.

6 Ρεε ηkpaaŋ naatusu wei i taa Yuta nyəma alowala lom ka wεε tɔ i ka wε təna, na paa i taa ŋku ko tɔkə isi



liitilinaa nəənaasa yaa nəənowa na hiu. 7 Mpogo Yesu təma-we sə, I suuli nkpaan inəgə lom. Tənaga pa suuləna i nəəsə təke təke. 8 Ilena i tə-we sə, Təo, pənente i cusi na i puna kotəgəo tallo ile. Mpogo pa cusaa na pa puna-i. 9 Ilena tallo tən lom mpi pə pəsa solom ke mpo tə, ama i ta nyə timpi solom mpə pə ləənaa tə. Ile təmle nyəma mpa paa cusa lom tə pele pa nyəma. Mpogo i yaa akpagalo, 10 na i təmə-i sə, Solom kopam ke yəlaa təna caaləgəna ləsogo, na pə kəma na pa təna pa haga ile, pa təkəna mpi pə ta tələ tə. Ama nya, nya məlaa na n təkəna solom kopam.

11 Piti təmle kancaalaga nyənte nte Yesu lapa Kalilee Kana taa təgəle. Na piti təmle tənege i holəna i teeli, na i ifalaa tena-i na pa taa.

12 Pəle pə waalə ile, i na i tuu na i newaa na i ifalaa pa pula Kapənahum na pa caga tənaga wee naale, ama pa ta taaŋə.

# Pagatəlaa təgənogo ke cincili səsə taa

13 Yuta nyəma Paakə wosaa, ilena Yesu pulu Yusalem. 14 Mpogo i magana naan na heen na alukukunaa peetəlaa caga cincili səsə taa, na ligitee yəkəlaa naa caga pele pa taapələnaa tee. 15 Tənaga i kpaga nməəsə na i kuntili-sə na i təgənna pa tənaga cincili səsə taa, pa na pa heen na pa naan tətə. Na i nməəsə yəkəlaa ligitee ke ate, na i pəsə pa taapələnaa ke alele. 16 Ilena i hulina alukukunaa peetəlaa səsə, I ləsə-wege cəne, i taa pəsə ma Caa təyaga ke koyako ke mpo. 17 Mpogo i ifalaa təəsaa sə pa nmaawa Isə Təm taa sə, Hai Isə, ma lugu soo nya təyaga təmle ke isi yem na kpete.

18 Tənaga Yuta nyəma təŋa-i təkpəə sə, Piti təmle ntege n ka la-to na pəcə tə nyə sə pə ha-η mpaao sə n la isəntə ini? 19 Yesu cə-wε sə, I yəkə cincili səsə inε, na maa taganə-i ηmao kε koyεεη tuusu taa. 20 Mpogo Yuta nyəma təma-i sə, Pəəsə nəəlε na naatusu kε pa ηma cincili səsə inε, na nyaa ηmaa-i koyεεη tuusu taa?

21 Ama i magamaga i təgə i yaakaga mpo sə cincili. 22 Pə təə ke waato wei Yesu kəma na i sə na i fe tə, i ifalaa təəsaa sə i ka yəgəta-tə, haləna pa tɛ pa taa na timpi pa ηmaawa pə təm kɛ Isə Təm taa tə, na təm nti Yesu ka yəgəta tə təə tə təlɛ tə təə tətə.

## Yesu nyəma yəlaa lutu taa howee

23 Yesu weo Yusalem ke Paakə təə ke mpo tə, yəlaa pagale nawa piti təma nna i lakaga tə na pa mo-i kpakpaa təkpa sə inəgə. 24 Ama Yesu na ta te-we na i taa, pə taga polo, i nyəma i yəlaa təm tə se. 25 Na pə fei sə nəgəlo i segesə-i pa təm na pəcə, i magamaga i nyəma mpi pə we yolo taa tə.

# Yesu na Nikutem pa faaci

3 1 Apalo nogolo i ka wenna Falisanaa taa na pa yaa-i sə Nikutem. I ke Yuta nyogo nyəma taa lelo. 2 Mpogo i pula Yesu kin ke ahuu naale na i yogote-i se, Ta Caa, tə nyəma sə Isə kənna-n sə n segesə-to, pə taga polo, nogolo fei wei i pəsəgə na i la piti təma isi n lakogo to na pe ta kena Iso tuη. 3 Yesu co-i se, Tampana ke ma heeligi-η yuu, maa cɛsəgə, ye pə ta lɛlə yolo kɛ lologo i kaa na Iso Kawulaga. 4 Tenaga Nikutem poosa-i se, Isənagale pii taganə yolo ke lologo na i tema səsə ke lapo? Anə i kaa pəsə na i lelə i tuu lutu taa ke sooo na pə taganə-i lologo? 5 Yesu cɔ-i sə, Tampana kε ma heeligi-ŋ yuu, maa cεsəgə, ye pə ta lolə-η na lom na Feesugu, n kaa soo Iso Kawulaga. 6 Yolo ke yolo lolege, ama Iso Feesugu lologo wena pə mpaa, na pəle pə we yolo taa təm kε. 7 Taa la piti kε nti ma heela-η sə pə wε isi mə təna pii lele-mege lologo to te too. 8 Nyene heelim make timpi pə lugu wεε təgə, na n nəəkə pə taŋ, piyele n ta nyə pə tələəle yaa pə təpute. Wei Isə Feesugu lolaa tə i we mpo toto. 9 Mpogo Nikutem toma sə, Isənagale mpo? 10 Yesu co-i sə, Halə megele Isegelə segesəlaa sosaa na n ta cεkəna təm tənε? 11 Tampana kε ma heeligi-η yuu, maa cesəgə, tə nyəma nti tə yəgətəgə tə, na nti tə nawa tə ntəgə tə kεεsəgə-mε. Pə na pə mpo tɔ mii caa ta tɔm mogo. 12 Isəna pə təna lapo ke ate cəne təgəle ma

heeligi-me na ii san mogo. Ile ye ma keesa-mege isəna pə we isətaa tə, mə taa awegele molo? 13 Nəgəlo ta kpata isətaa ye pə taga Yolo Pəyaga ma wei ma ma ləəna isətaa na ma tii tə ma paasi.

14 Isi Moisi ka togo nyogologo koseemogo tom ke tesika nyogo taa na i siki tuule taa to, mpo ini totogo pe wee se paa kpaase Yolo Peyaga ma, 15 peco yelaa mpa pa tena paa mo ma tom to pa hiki weesugu nku kii ken to. 16 Pe taga polo, Iso soola yelaa tenaga sosom, halena i can i ha i Peyaga ikpamle, se pa tena mpa paa ten ka tom to, pa taa se, ama pa hiki weesugu nku kii ten to. 17 Pe taga isi yelaa tom kogo too ke Iso tila i Peyaga, ama pa nyogo yapo too ke.

18 Paa kogə wei i təŋa ka təm tə ponto təm. Ama wei ii təŋəgə ka təm tə, ponto təm tema səpo, i ta təŋ Isə Pəyaga ikpamle təm tə pə təə. 19 Pa təm səpa timpi təgəle sə fətəla wei i naakə tə i kəma antulənya taa, na yəlaa səələ səkpetogo na pa kisi-i pa lakasə isagasə təə. 20 Ye wei i lakə isagato i taa kpaakəna fətəla inəgə, na ii kpətəgəna-i sə pə taa kəə na i la na pə na i isagato təə. 21 Ama wei i təŋəgə tampana tə i kpətəgəna fətəla inəgə sə i la na pə na təcaicai sə Isə nəənao təə ke i lakə mpo.

# Yesu na Yuhanə pa təm

22 Pəle pə waalə ile Yesu na i ifalaa pa kola təna na pa pulu Yuta teto taa, na i na-we pa caga tənaga wee naale, na i səəkə yəlaa ke Isə lom. 23 Yuhanə na səəkaga yəlaa ke Isə lom tətəgə Ainon ke Salim kin. Lom ka we tənaga səsəm ke. Yəlaanaa kənaga i kin na i səəkə-wege Isə lom. 24 Waato ini tə pa ta təkəta Yuhanə ke saləka.

25 Mpogo Yuhanə ifalaa taa lelaa na Yuta to nɔgɔlo pa soo həm ke Isə seeo kətasə nsi yolo taganəgəna i tə tə sə təə. 26 Mpogo pa pula Yuhanə kin na pa pəəsə-i sə, Ta caa, n təəsa yolo wei i təm n ka heela-to na nya na-i i ka we Yaatanə waalə tə i təə? Nyənə pənente ini i səəkəna ntege yəlaa ke Isə lom, na pa təna pa puki i kin. 27 Ilena Yuhanə cə-we sə, Yolo ii hikigi pologo yem na Isə ta ha-i-wə. 28 Mə magamaga i pəsəgə na i ləsə ma aseeta

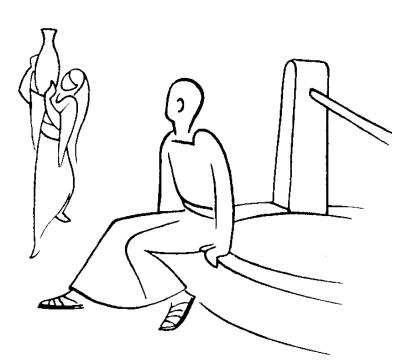
sə ma yəgətaa sə ma ta kɛ Mesii, ama ma tɛɛ i nəgə kɛ kotɛɛ. 29 Akpagalo tənna asasaalo, ama akpagalo taapalo səŋa təna na i kema ŋkpaŋŋ. Pə kəma na i nəə akpagalo nəgə, ilɛ i laŋlɛ holəmə səsəm. Mpo ini tətəgə ma laŋlɛ holəmaa, na pənɛntɛ pə maga-m teu. 30 Pə wɛɛ sə ilɛ i pəəkəna na maa səkə.

### Wei i komna isotaa to i tom

31 Wei i ləəna isətaa tə ini i kələna pə təna. Na wei ile i we ate cəne tə, i ke ate nyən ke, na ate nyənto ke i yəgətəgə. Ama wei i ləəna isətaa tə ini i kələna pə təna. 32 Na i yəgətəgə mpi i nawa na i nəə tə pə təm, ama nəgələ ii mogə i təm. 33 Ile wei i tii mo i təm, ponto tisəna nte sə Isə yəgətəgə tampana. 34 Wei Isə tilaa tə ponto yəgətəgə Isə təm ke, pə taga polo, Isə celəgə-i i Feesugu tənaga. 35 Ta Caa Isə səəla i Pəyaga na i tə pə tənaga ka nin taa. 36 Ye wei i nəəna Pəyaga i tema weesugu nku kii ten təgə hikugu. Ama wei i kisa Isə Pəyaga ke nəənaə tə i lanaa ke, na Isə mona-i na paana ke tam ke mpogo.

# Yesu na Samalii alo pa Faaci

4 1 Falisanaa nəəwa sə Yesu hikigi təŋlaa na i səəkə-wege Isə lom na pə kələgə Yuhanə, 2 pəcə pə taga Yesu magamaga səəkagana-wege lom, ama i ifalaa kε.



- 3 Yesu kəma na i nəə sə Falisanaa nəə mpo, ilɛna i kolə Yuta tɛto taa na i mənna Kalilee tɛto taa. 4 Na pə wεε sə Samalii nyənko kε i təŋ.
- 5 Mpogo i wosəna Samalii icate natələ nte pa yaa sə Sikaa tə, na tə kpətəna teto nti Yakəpo ka ha i pəyaga Yosefo tə. 6 Na Yakəpo ləkə ka we təna. Tənte nəə Yesu ilena i caga ləkə nəgə, na waato ini ilim sikaa.
- 7 Mpogo Samalii alo nogolo koma lom lugu, na Yesu sələmə-i sə, Ha-m lom na ma nyoo. 8 Na waato ini i ifalaa ka tema teeo ke icate taa ke kotogoo yapo. 9 Samalii alo co-i sə, Pepe too ke nyaga Yuta to na n sələməgə-m lom sə n nyəə, pəcə maga Samalii to? Pə taga polo təə ke alo ini i yogota mpo, Yuta nyema na Samalii nyema paa suligi. 10 Mpogo Yesu co-i sə, Hai, ye n ka cekəna mpi Isə haakə tə, na n ka nyəma wei ma ma sələməgə-η lom konyonyoom ke isəntə tə, nya magamaga n ka laaləna-m sələmogo na maa ha-n weesugu lom. 11 Alo co-i sə, Ma cε, n feina kolulunao ηku n ka luna tə, pəcə ləkə na tii lumaa. Ilε lege n ka hiki weesugu lom mpə? 12 Ta lɔηcε Yakopo huləna loko ine na taa magana-i, halə i na i piya na i kaləkəη pa nyɔɔ i lom. Ilε n hoo sə n kəla ilε? 13 Yesu co-i sə, Wei i nyoo loko ine i lom lokoto tasəgə-i kpao ke. 14 Ama wei i nyoo lom mpi maa ha-i to, lokoto ii lɛləgə-i kpao paa pilee. Pə taga polo, lom mpi maa ha-i tə pii la i taa ke lom seelo wei i cetəgə tə, haləna i hiki weesugu ηku kii tɛŋ tɔ na i kiŋ. 15 Alo cɔ-i sə, Ma cɛ ha-m lom mpə, pəcə ləkəto i taa tasa-m kpao, na ma taa tasa cənege məlogo ke lugu.
  - 16 Mpogo Yesu təma-i sə, Pulu n yaa nya paalo na nya na-i i kəə cəne. 17 Mpogo alo cəwa sə, Ma feina apalo. Yesu cə-i sə, Tampana ke n yəgətaa sə n feina apalo. 18 Pə taga polo, n tema apalaa kakpasə ke saao, na wei i te n tii we kagana isəntə tə n we yem, pə taga nya paalo. Pə təə ke nya təm wena tampana. 19 Alo cə-i sə, Ta Caa, ma naa sə n ke antepu. 20 Ta ləncenaa seekaga Isə ke pogo kone ko təə, ama Yuta nyəma me mə tən sə ye paa see Isə Yusalem ke. 21 Yesu cə-i sə, Alo nya nəə ma təm,

pii koo to, ta Caa Iso seeo kaa wee tentemle tom, se pogo kone ko too yaa Yusalem. 22 Samalii nyema me i ta nye wei i seeke to, ama Yuta nyema ta ta nyema wei ta seeke to. Pe taga polo, Yuta nyema kin ke Iso seeo mpi pe waasege to pe wee. 23 Ama pe wee pii koo, hale pe tii tema konte te, na mpa pa seeke Iso na tampana to paa see-i hatuu pa taa ke na cesogo fei. Isoseelaa isi mpo wege Caa Iso soolaa. 24 Iso ii naa isentoo, pe too ke mpa pa see-i to, pe taga isentoo ke paa see, ama pa taanaa ke na cesogo fei.

25 Alo co-i sə, Ma nyəma sə Mesii wei pa yaa sə Klisti to i ka koo te, Na ye ile i koma, i ka kilisi-togo pə təna. 26 Yesu co-i sə, Ma wei ma yogotəgəna-ŋ isəntə tə, magale Mesii ini.

27 Pa tonna yogotaga ke mpogo ilena i ifalaa to talo, na po la-wege piti ke mpi po too i na alo taka pa yogotogo to. Paa na mpo pa taa nogolo ta pooso so, Pepege n caa i kin? yaa so, Ntigi nya yogotogona-i?

28 Tənaga alo məŋna i həyaga na i səə, ilɛna i mələ icatɛ taa na i yaa yəlaa sə, 29 I kɔɔ na i na apalo nəgəlo wei i kpaga pə təna mpi tuu ma lapa tə na i kɛɛsə. I ta kɛ Mesii yee? 30 Mpogo pa ləə icatɛ taa na pa puki Yesu kiŋ.

31 Alo ini i tee mpo to, na i ifalaa naa tonna-i teekogo ke sə, Ta Caa n kaa togo mpo? 32 Ama i co-we sə, Togonaga nka ma tokə to i ta nyə-ke. 33 Mpogo i ifalaa poosa təma sə, Nogolo kona-i togonaga ke yee?

34 Tənaga Yesu cə-we sə, Ma təgənaga nte wei i tila-m tə i lugu nyəntə lapo, na i təmle nte i həla-m sə ma la tə tə yuusugu.

35 Mɛ mə təŋ sə pə kaasa isətonaa ligiti na komto tala. Ama ma, ma heeligi-mɛ sə, i kosə mə isɛ na i na isəna kotəgəo sɛɛna tawa na ko taŋa kontaa tə. 36 Konto wei i koŋ tə, i təŋa i kofɛlogo hikugu kɛ, na i nyəkəgə pee tətəgə i weesugu ŋku kii tɛŋ tə ko təə. Mpo pə lakəna na tuulu na konto pa kpɛntəgə yəəlogo. 37 Pə təə kɛ təm nti pa yəgətəgə tə tə wɛna tampana sə, Lɛlo tuuki kɛ na lɛlo naa

ko. 38 Mpo totogo na ma, ma tila-me sə i ko haləm mpi i taa hala tə, lelaa na halaa na kagana pə waasəgə-me.

39 Icate nte tə taa Samalii nyəma pagale mo Yesu təm ke təm nti alo ka yəgətaa təfuu sə, I kpaga pə təna mpi tuu ma lapa tə na i keesə tə tə təə. 40 Na waato wei Samalii nyəma tala Yesu kin na pa na-i tə, pa wiina-i sə i la wee naalege pa kin. Ilena i caga tənaga koyeen naale.

41 Pə kəma na pa nəə i magamaga i koyəgətəto, ilena yəlaa samaa ke səsəm tasa i təm ke mogo. 42 Na pa təŋ alo sə, Pənente pə taga nti n heela-to tə tə təə tike ke tə mo i təm, ama ta magamaga tə nəəna ta nkpanın na tə tema ta taa sə, tampana i ke antulənya Waasolo.

## Yesu waao ke akewe soso payaga

43 Yesu lapa koyeen naalege təna, ilena i kolə na i teena Kalilee. 44 Yesu magamaga ka tema yəgətogo sə, Nəgəlo ii togona antepu ke i magamaga i icate taa. 45 Waato wei i tala Kalilee tə, təna nyəma mo-i teu ke nin naale, mpi tə pa magamaga paa pula Paakə təgəo ke Yusalem, na pa nawa pə təna mpi i lapa Paakə ini i təə tə.

46 Mpogo i məla Kalilee Kana timpi i ka pəsa lom kε leseη solom to. Akewe soso nogolo i ka we tena, na i pəyaga wε Kapənahum na pə wəəkə-kε. 47 I nəəwa sə Yesu ləəna Yuta na i kəə Kalilee, ilena i pulu na i sələmə-i sə i pəyaga we Kapənahum na ka caa səpo, i pulu i waasə-ke. 48 Yesu co-i sə, Anə tamm mii ta na piti təma na kəkələ nyəm, ii tisigi. 49 Akewe ini i cə-i sə, Hai ma ce, to tee poco ma poyaga i taa koo na ka so. 50 Yesu co-i sə, Kpe, nya pəyaga kaa sə. Mpogo apalo ini i mo Yesu koyogototo na i to mpaao. 51 I kpenaga, ilena i təmlε nyəma sənə-i na pa heeli-i sə, Nya pəyaga hika alaafiya. 52 Mpogo i poosa-wege isəna waatə pə cepa ka too to. Pa co-i sə, Tete ilim kpila pəcə təgə wato cepa ka təə. 53 Mpogo ka caa toosa kpakpaa sə, tete mpo ini pə taka teitei ke Yesu ka heela-i sə, Nya pəyaga kaa sə. Ilena i na i təyaga təna pa tɛ Yesu na pa taa. 54 Yesu piti təma kpenta naalegele i ləəo Yuta na i kəə Kalilee tə.

# Kotonto waao ke leele nogo

🛴 1 Pəlε pə waalə Yuta nyəma Isə sεεο acima naalə a talaa, na Yesu pulu Yusalem. 2 Ləəle natələ tə we heen nənəgə cələgə Yusalem, na lanasə kakpasə səna təna. Na təne inəgə pa yaa sə Petasata ke Hepəla nyəma təm 3 Na kotontonaa seleta lanase nse se tee ke sosom, yolomaa na kaakalasə, na mpa kotəmən toolaa tə. Pa taŋa lom lantogo. 4 Pe taga polo, maleeka tiikaga waato waato kε ləəlε taa, na i lakə na lom lantəgə. Na wei i laala tiiu ke waato wei lom lantəgə kpakpaa tə pə waa-i, paa i kotən kε ηku. 5 Apalo nogolo i ka wε tena na i henta koton to pəəsə pilefei nəəle kələ. 6 Yesu na-i na i hənta mpo, na i nyəma sə i taaŋa tənaga səsəm, ilena i pəəsə-i sə, N caa pə waa-η kε? 7 Kotonto co-i sə, Ma cε, ma feina nogolo sə i tisi-m lom taa kε waato wei pə lantəgə tə. Na ma pulaa sə ma tiiki, nəgəlo naa laalə-m. 8 Yesu heela-i sə, Kolə na n kpaga nya kohəntogo na n to. 9 Tənaga pə waa-i kpakpaa, na i kɛlə i kohəntogo na i tɔη.

Pə pamna koyako koheesogo wule. 10 Mpogo Yuta nyəma təma wei pə waa mpo tə sə, Sana koyako koheesogo ke, pə fei sə n səgələ nya kohəntogo ke mpo. 11 Ama ile i cə-we sə, Wei i waasa-m tə ini i heeləna-m sə ma kelə ma kohəntogo na ma tə. 12 Mpogo pa cə-i sə, Awege ponto na i heela-n sə n kelə nya kohəntogo na n tə? 13 Ama wei pə waawa tə i ta nyə Yesu, pə taga polo, ile i ka saala samaa wei i suwa təna tə i taa.

14 Pəle pə waalə Yesu na apalo inəgə cincili səsə taa na i heeli-i sə, Nyənə pənente pə waa-ŋ isəntə tə, taa tasa isagato lapo tətə, pəcə pə taa kəə na ŋku kole ko kəla mpo tə ko magana-ŋ. 15 Tənaga apalo ini i pulaa na i heeli Yuta nyəma sə, Yesu waasəna-i. 16 Pə təə ke Yuta nyəma soo Yesu ke konyəŋ togo ke i lapo mpogo koyako koheesogo wule tə pə təə.

17 Mpo pe yelina na Yesu yogote se, Ma Caa na toŋa temlɛ lapo kε tam kε, pe too kε ma toto pe fei se maa yele lapo.

18 Tom tene te magamaga te too Yuta nyema mo

səgəna ke teu sə pa ləsəgə i weesugu. Sə pə taga koyako koheesogo tike ke i wakəlaa, ama na sə i keesogo i tə na Isə na i yaa-i i magamaga i Caa tə pə təə tətə.

## Iso Payaga pasogo ke yalaa too

19 Mpogo Yesu təma-we sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, Pəyaga ma ma kaa lu natələ na ma la, ama nti ma Caa təŋa lapo na ma naakə tə ntəgə ma təŋəgə. Na ma Caa lakə pə təna mpi tə, Pəyaga ma ma lakə mpo tətə. 20 Pə taga polo, ma Caa səəla-m ke, na i holə-m pə təna mpi i lakə tə. Na i ka holə-m təma səsəəna nna a kəla ane tə sə ma la, na pii la-mege ha. 21 Na isi ma Caa feesigi sətaa na i mənna-wege weesugu nyəma heko tə, mpo ini tətəgə Pəyaga ma ma togə weesugu ke mpa ma nəkaa tə. 22 Təle tə paasi ma Caa ii hookəna nəgəlo, ama i to hoole tənaga Pəyaga ma ma niŋ taa, 23 pəcə pa təna pa se-m isi pa seekugu ma Caa tə. Yolo i ta se Pəyaga ma, i kaa pəsə na i se ma Caa wei i tila-m tə.

24 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, ye wei i nəə ma təm na i te i taa na wei i tila-m tə, i tema weesugu nku kii ten təgə hikugu, na pa kaa hoona-i. Pə taga polo, i ta ke səto tətə, ama i tema weesugu to ke pəsogo ke. 25 Tampana ke ma heeligi-me yuu maa cesəgə, pə wee pii kəə, na pə tii tema kənte te, na sətaa ka nəə Isə Pəyaga ma ma nəgə, na mpa paa nəə-ke tə, paa fe na pa koləna pa ise. 26 Isi Caa Isə pəsəgə na i ha weesugu tə, mpo tətəgə i yelaa sə Pəyaga ma ma pəsə ma ha weesugu. 27 Na ma ke Yolo Pəyaga təgə i ha-m mpaao sə ma hoona yəlaa ke təm. 28 Ile pə taa la-mege ha, mpi tə pii kəə na pa təna mpa pa we pəlaan taa tə pa nəə ma nəgə, 29 na pa ləə i taa. Na mpa pa lapa kopanto tə paa fe sə pa wee tam təə, na mpa pele pa lapa isagato tə, paa fe sə pa hoona-we na pa tə-wege saləka.

# Mpi pə holəgə Yesu tampana tə

30 Maa pəsəgə na ma lu tələgə ma magamaga. Ama

isi Isə keesəgə-m tə, mpogo ma hookəna, na ma hoole tewa. Mpi to, pe taga ma magamaga ma lugu nyento ke ma pεεkəgə lapo, ama wei i tila-m to i lugu nyənto kε. 31 Ye ma yəgətəgə ma tə təm, nəgəlo kaa sa tampana wena maa hole to. 32 Ama nogolo wenna na ile i holege sə ma ke tampana to. Na ma nyəma sə nti i yəgətəgə ma too to to we tampana. 33 Halo mo magamaga i tila mo tillaa kε Yuhanə kin na ilε i hola-mege tampana. 34 Ye ma, pə taga isi ma nyəəlaa sə yolo nəgəlo i holə ma tampana, ama sə pə səna-me na pə ya mə nyogo təə ke ma yəgətəgə mpo. 35 Yuhanə naa we ke isi fətəla wei i mogə na pə naakə tə, na i tisaa na i yəələna fətəla ini i nao kε pəcə. 36 Ama ma wεna mpi pə holəgə ma tampana na pe kele te tena nti Yuhane yogota ma too to. Təma nna ini ma Caa hola-m sə ma la na ma təŋna a lapo ke isəntə tə, anə ini a holəgəna ma tampana sə ma Caa tilina-m. 37 Ma Caa wei i tila-m to i holəgə ma tampana toto. Me i ta nee i nogo ke paa tom kolom, peco i ta luusi i isentaa ke paa tom kolom toto. 38 Piyele ii san i tom mogo sə tə caga mə taa ke paa pəcə. Ile ii ten mə taa na wei i tilaa tə, pə təə kε pə wε mpo. 39 I pεεkəgə Isə Təm takəlasə taa təcututu, na i teeləgə sə pə taa ke i ka hikina weesugu ŋku kii tɛŋ tɔ. Anə ta takəlasə kolomasə nsə sə yogotəgəna ma tom. 40 Pə na pə mpo to, ii san sə i koo ma kin na i hiki weesugu kopanko.

41 Pə taga yəlaa isante ke ma peekəgə. 42 Ama ma nyəma-me, ma nyəma sə ii caa Isə. 43 Ma Caa kənte ke ma kəma na mii san ma mogo. Ama ye nəgələ na ləə yem na i kəə, i mə ile təkpa. 44 Me mə səəla mə təma isante ke, na ii peekəgə Isə wei i tike nte Isə tə i nyənte. Ile isənaga i ka la na i mə ma təm. 45 I taa hoo sə maa pulu ma kuli mə waalə ke Isə isentaa. Ama Moisi wei i teeləgə tə ini i ka kulina mə waalə. 46 Ye i ka mə Moisi təm na tampam, isəntə tə i ka mə ma nyəntə tətə, pə taga pələ ma təm ke ile i nmaawa. 47 I ta tisi na i mə nti ile i nmaawa tə, ile isənaga i ka tisi na i təna ma təm nti ma heeligi-me tə.

# Samaa iyisi kakpasə caləsogo

6 1 Pəlε pə waalə kε Yesu tagana Kalilee teŋku waalə ke tesogo. Lelaa yaa sə Tipeliyatə teŋku. 2 Na yəlaa samaa nogolo i hu i waalə, pə taga polo too, pa na piti təma nna i waakagana kətəntonaa tə. 3 Mpogo Yesu na i ifalaa pa kpa pogo too na pa caga tena. 4 Na Yuta nyema cinkaale wei pa yaa se Paake to i wosaa. 5 Mpogo Yesu nyəna i taa na i waalə na i na sə samaa səsə təŋna i kiŋ kε konte. Tənaga i poosa Filipo sə, Lege tii ya kotogoo na tə cela samaa ine ini na i təna i təgə? 6 I yəgəta mpo sə i nəə nti Filipo ka co to. Tofo i magamaga i tema isəna i ka la togo nyem. 7 Ilena Filipo naa co-i se, Paa kutukun nəəlennaanowa magamaga ke tə yapa kotəgəo, kii hanna yəlaa pane pa tiili? 8 Ilena i ifalaa taa nəgəlo wei pa yaa sə Antələə na i ke Simən Piyee neu tə i cə-i sə, 9 Iwaasəle natələ tə we cəne na tə təka anmala kakalasə ke kakpasə na tiina ke naale. Ama pəle pii la-wege samaa tuutuuma ine? 10 Tenaga Yesu toma se, i heeli pa tena sə pa caga ate. Pə pamna nyəəto ka pə atege tənaga



səsəm, ilena pa caga. Na pa taa apalaa nyəən tala isi iyisi kakpasə. 11 Tənaga Yesu kpaga kakalasə nsə na i see Isə ke i na təmle ke sə təə, ilena i tala mpa pa cagaa tə, Na i tala-wege tiina ke mpo tətə, na paa wei i haga. 12 Waato wei pa hagaa tə, i təma i ifalaa sə, I təəsə kakalasə həgələn wei i kaasaa tə, pəcə polopo i taa le. 13 Ilena pele pa təəsə həgələn ini, na pə su təkən naanowa na naale. Anmala kakalasə kakpasə ini i kpisina mpogo waato wei pa tema təgəo tə.

14 Waato wei yəlaa na Yesu piti təmle nte tə, pa təma sə, Tampana Yolo ine inəgəle Antepu wei i təm paa yəgətaa sə i ka kəə antulənya taa tə. 15 Yesu nyəma sə pa səəlo pəəwa sə paa kpa-i wulao na tuŋ ke təne inəgə kpakpaa, ilena i ŋmelə təkeo na i kpa pəəŋ taa ke i tike.

# Yesu tonte ke lom too

16 Pə kəma na pə taanə ilena i ifalaa tii lom nəgə, 17 na pa kpa kpəəlogo taa sə pa tesəgə Kapənahum. Halə pə can pə yu Yesu ta kənta pa kin. 18 Mpogo heelim səsəəm mapa na pə lantəgə tənku lom ke səsəm. 19 Pa təma lom taa isi kilumetənaa kakpasə yaa naatusu ile pa na Yesu kele na i tən lom təə na i kənna pa təə təə. Tənaga səgəntə kpa-we. 20 Ama Yesu heela-we sə, Səgəntə i taa la-me, maga. 21 Pa lugu lapa na pa kpaga-i kpəəlogo taa. Tete isi sana tə, pa tema tate ke timpi pa pukaga tə.

# Samaa peekogo ke Yesu

22 Ko fema ilena samaa wei pə yela teŋku waalə tə, i na sə kpəəlogo kolomogo ka kaasəna təna. Pəcə pa nyəma sə Yesu na i ifalaa pa ta kaa kpəəlogo, ama pele pa tike pa teɛna. 23 Paa na mpo kpəələŋ leləŋ wei i ləəna Tipeliyatə tə i kəma, na i ta hatələna timpi ta Səsə ka sɛɛ Isə kɛ i na təmlɛ na pəcə pa təgə kakalasə nsə tə. 24 Samaa ini i nawa sə Yesu na i ifalaa pa taa nəgələ fɛi təna, ilena pa kpa kpəələŋ ini i taa na pa tɛɛ Kapənahum kɛ Yesu pɛɛkogo.

## Kotogoo nku ko haake weesugu to

25 Pa koma na pa na-i teŋku waalə ilɛna pa poosə-i sə, Ta Caa, pilee kε n koma cenε? 26 Tenaga Yesu co-wε se, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, pə taga isi i na ma piti təma təgə i peekəgə-m, ama i təgə kakalasə na i haga togo. 27 I taa noke na i kana kotogoo ηku ko ten togo peekogo, ama i lo ηku ko we tam na ko konna weesugu ηku kii ten to ko too. Yolo Pəyaga ma maa hanamege kotogoo ηko, pe taga polo ta Caa Iso tema-m i tun cacaalaga togo. 28 Mpogo pa poosa-i sə, Pepege tii la na pəcə tə la təma nna Isə caakə tə? 29 Ilena Yesu cə-wε sə, Temle nte Iso caa se i lape-i togole se i mo i tillu tom. 30 Mpogo pa poosa-i toto sə, Ile n kaa la piti təmle natələ na tə na na pəcə tə mo nya təm? Too, təmle ntege n ka la? 31 Ta caanaa caanaa togona manna ke tuule taa, isi pa nmaao Iso Tom taa to so, I tisa isotaa kotogoo na i cela-we na pa togo. 32 Yesu co-we sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, mpi Moisi cela-me tə pə ta ke isotaa kotogoo ke tena. Ama penente isotaa kotogoo magamaga kε ma Caa cεləgə-mε. 33 Na kotəgəo ηku İsə celəgə-me təgəle ηku ko ləəna isətaa na ko tii na ko haakə yəlaa tənaga weesugu tə. 34 Tənaga pa cə-i sə, Ta Caa, haakə-togo kotəgəo ηkogo tam. 35 Ilena Yesu cə-we sə, Ma magamaga kele kotogoo ηku ko haakə weesugu to. Ye wei i koma ma kin nyogosə kaa kpa ponto paa pəco. Piyele wei i mo ma tom to, lokoto kaa kpa ponto toto.

36 Ama ma tema-mege-təgə heelugu sə i na-m, pəcə i ta mo ma təm. 37 Pa təna mpa ma Caa haa-m tə, pa kəŋ ma kiŋ ke, na ma kaa təgənə wei i kəŋ ma kiŋ tə. 38 Pə taga polo, ma tiina isə ke sə ma lakə wei i tila-m tə i lugu nyənto, pə taga ma magamaga ma nyənto. 39 Na wei i tila-m tə i lugu nyənto nte sə ma taa yele na mpa i cela-m tə pa taa nəgələ le, ama sə ma kəsə pa tənaga sətaa taa ke kəyakə kantəkaga nyənkə wule ke. 40 Ma Caa lugu nyəntə nte sə mpa mpa pa na Pəyaga ma na pa mə ma təm tə, pontənaa i hiki weesugu nku kii ten tə, na maa feesi-wege kantəkaga kəyakə wule.

41 Isi i yəgətəgə mpo sə inəgəle kotəgəə nku ko tiina isətaa tə, sese pə ta maga Yuta nyəma nte. 42 Tənaga pa təma sə, Isi Yosefə pəyalə Yesu kele? Tə nyəma i caa na i tuu mee. Ile ntigi i yəgətəgə sə ini i tiina isətaa? 43 Mpogo Yesu cə-we sə, I taa miitina-m mpo. 44 Ta Caa wei i tila-m tə i yaa wei, ponto tike kənna ma kin, na maa feesi-i kantəkaga koyakə wule. 45 Antepunaa nmaa-wa təm təne sə, Yəlaa təna ka wee Isə kosegesaa. Pə təə ke yəlaa təna mpa pa nəəkəna ta Caa Isə na pa mo i kosegesətə tə, pa kən ma kin. 46 Ile pə taga isi nəgələ tema ta Caa Isə ke nao se, ye pə taga wei i ləəna Isə kin tə ini i nana-i.

47 Tampana kε ma heeligi-mε yuu, maa cesəgə, wei i mo ma təm, ponto tema weesugu ηku kii teŋ təgə hikugu kε. 48 Magalɛ kotəgəo ηku ko haakə weesugu tə. 49 Mə caanaa caanaa təgəna manna kɛ tuule taa, piyele pa səpa. 50 Ama kotəgəo ηku ko ləəna isətaa tə, ηkogo yolo i təgaa i kaa sə. 51 Magalɛ kotəgəo ηku ko tiina isətaa na ko haa weesugu tə. Ye wei i təgə kotəgəo ηko, ponto ka wɛɛ tam kɛ, ii tasəgə səpo. Na kotəgəo ηku maa ha təgəlɛ ma magamaga ma tənogo nanto, na ma haakə-təgə sə yəlaa təna i hiki weesugu.

52 Tənaga Yuta nyəma soo tə təə ke həm na isəle koseemle ke pa taa pa tike sə, Isənaga ini i ka kpaga i magamaga i tənogo nanto na i ha-to sə tə təgə? 53 Mpogo Yesu cəwa sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, ye i ta təgə Yolo Pəyaga ma ma tənogo nanto, na i ta nyəə ma caləm, i kaa hiki weesugu ke mə magamaga. 54 Ye wei i təkə ma tənogo nanto na i nyəəkə ma caləm, ponto tema weesugu nku kii ten təgə hikugu ke, na maa feesi-i sətaa taa ke kantəkaga koyako wule. 55 Pə taga polo, ma tənogo nanto ke kotəgəo kopanko ke, na ma caləm ke konyənyəm kopam tətə. 56 Ye wei i təgə ma tənogo nanto, na i nyəə ma caləm, ma na ponto tii wee təma taa ke tamm təmammam, polo kaa yasə-to. 57 Ta Caa Isə wei i tila-m tə, i wena i weesugu, na i təə ke ma wena ma weesugu tətə. Pə təə ke wei i təgə-m, ponto ka

weena weesugu ke ma too toto. 58 Too, kotogoo nku ko loona iso togole. Na ko ta ke nku mo caanaa caanaa ka togaa na kagana pa fei to. Ama ye wei i toko kotogoo kone, ponto ka wena i weesugu ke tam. 59 Kaponahum ke Yesu segesa tom tonege Yuta nyoma cincili taa.

# Tom nti tə haakə weesugu to

60 Waato wei i ifalaa nəə təm təne tə, pa taa pagale toma sə, Tom təne tə kəla kate. Awe na pəsəgə tə mogo? 61 Yesu nawa sə təm təne tə ta maga i ifalaa ilena i tə-we sə, Isi təm təne tə kəla-megele yaa? 62 Na i ka kəə na i na Yolo Pəyaga ma na ma kpaa timpi maa wεε tɔ, ilε isənagale i ka la? 63 Isə Feesugu haakəna weesugu, yolo tənogo kone kole kii waasəgə polo. Təm nti ma heela-me isəntə təgəle Feesugu nyənto, na ntə ini tə haakəna yəlaa ke weesugu. 64 Paa na mpo, me taa lelaa ii togona-te. Pe taga polo, hatuu kancaalaga Yesu ka nyema mpa pa kaa toke i tom to, halena i nyema wei i ka lape-i kolomoto to. 65 Na Yesu soosa lente se, Pe magamaga pe too ke maa heela-me sə, nəgəlo kaa pəsə na i kəə ma cələ, na pə ta kena sə Isə hana-i pə mpaao. 66 Pə kpagao koyanko togo i ifalaa taa lelaa yela-i na pa ta tasa-i təŋogo. 67 Mpogo Yesu poosa pa naanowa na naale wei i kaasaa to sə, Na mε se, mii tεε mə nyənko? 68 Tənaga Simən Piyεε co-i sə, Ta Caa, awe kiŋ kε tii pulu? Nya tom pee haakəna weesugu nku kii ten tə ile. 69 Na pənente tə mowa na tə tε ta taa sə n kε Yolo Naηηto ini, na n ləəna Iso kiη. 70 Ilena Yesu naa to-we sə, Mə naanowa na naalε inε pə taga ma ləsəna-mε? Pəcə mə taa lelo na kε ilogoo. 71 Simon Isəkaleeu pəyalo Yutasə təm kε i yəgətaga mpo. Na paa na i ke pa naanowa na naale taa lelo to, kolom ini i komna na i lapə-i kolomoto.

#### Yesu na i newaa pa tom

7 1 Pəlε pə waalə Yesu cəəkaga Kalilee teto taa. I lugu fei Yuta teto taa kε cəəo, pə taga polo təə, Yuta nyəma peekaga i kogo. 2 Yuta nyəma ciŋkaalə wei pa yaa

sə Laŋasə ciŋkaalə tə i wosaa, 3 ilena i newaa təmə-i sə, Kolə cəne na n pulu Yuta na nya ifalaa na təma nna n lakə tə tətə. 4 Ye yolo caa sə pa nyəmə-i ii ŋmɛsəgə i təma. Ye n lakə təma anəgə mpo ile, yele na yəlaa təna nyə-ŋ mɛɛ. 5 Pə taga polo, i newaa magamaga na ta mo i təm tətə. 6 Mpogo Yesu cə-wɛ sə, Pə ta magata-m na pəcə. Ama ye mɛ, paa pilee pə maga-mɛgɛ. 7 Pə taga polo, antulənya nyəma taa kaa kpana-mɛ, ama pa taa kpaana ma. Mpi tə, ma holəgə sə pa kolapoto fɛi teu. 8 Mii kpa tənaga ciŋkaalə. Ye ma, ma kaa pulu. Pə taga polo, pə ta magata ma. 9 I tɛma-wɛgɛ heelugu kɛ mpo ilena ini i saalə Kalilee.

# Yesu ke Lanasə cinkaalə taa

10 I newaa koma na pa kpa cinkaalə togoo, ilena ini i magamaga i pulu, ama i ta yele sə nogolo i nyə, i pula inmelao ke. 11 Yuta nyəma peekaga-i cinkaalə wee taa, na pa tonna təmaga poosogo sə, Ile lege i wee? 12 Na samaa welətaga i tom ke pa taa pa tike ke sosom. Lelaa sə yolo kopan ke. Lelaa sə, Aai, i ke yolotosolo ke. 13 Paa na mpo Yuta nyəma sogonto too nogolo taa yogotəgə təfuu.

14 Pə kəma na cinkaalə haga heko ilena Yesu pulu na i soo cincili səsə taa na i segesəgə. 15 Mpogo pə lapa Yuta nyəma ke piti, na pa tən sə, Isənaga pə lapa na i nyə pə tənaga mpo pəcə i ta la ceu? 16 Tənaga Yesu cə-we sə, Nti ma segesəgə isəntə tə, ma ta lu-təgə kolupu, ama wei i tila-m tə ini i holəna-m-tə. 17 Ye wei i səəla Isə lugu nyəntə tənəgə, ponto tike ka nyəna sə ma kosegesətə ləəna Isə kin yaa ma magamaga ma kankante ke ma lakəna. 18 Wei i lakəna i kankante, i magamaga i sam ke i peekəgə. Ama wei i peekəgə i tillu sam, ponto nte tampana tə, na pəpətə fei i kin. 19 Ntən Məisi həla-mege Isə seeə kosəsəətə təna na? Pəcə paa mə taa kolom ii tənəgə-tə. Anha, na i caa i kə-m suwe? 20 Mpogo samaa cəwa sə, N nyəna aləgaa ke? Awe caa i kə-n? 21 Tənaga Yesu cəwa sə, Pə taga pələ, wule tələ ma lapa təmle

səsəələ natələ na piti kpa mə təna. 22 Moisi na to-mege pelogo, piyele pə ta tii keo Moisi kin ke pə ləənaa, ama hatuu mə caanaa caanaa kin ke, na paa koyako koheesogo wule i peləgə pəyaga ke. 23 Ye i peləgə pəyaga ke koheesogo wule sə pə taa kəə na i yəkə Moisi kosəsəəto, pepe təə ke ma waa yolo pilimle təcu ke koheesogo wule na mii mo-m na paana? 24 I taa nyənəgə təə tike, ama i tənəgə tampana na pəcə i yəgətəgə.

#### Yəlaa lakə Yesu na piti

25 Yusalem nyəma napələ pa yəgətaga sə, Pə taga wei pa peekaga sə pa kogə təgəle? 26 I nyənə ile i məlaa na i yəgətəgəna-we na ii nyanna polo, na pa suma. Isi ta səsaanaa mpe pa ten pa taa sə i ke Mesii kele yaa? 27 Tə nyəma sə waato wei Mesii ile i ka kəə na i kəə tə, nəgəlo ii nyən i te. Təfə ye pə kaasa ine ile, tə nyəma ile i tələəle mee.

28 Yesu tənna segesogo ke mpogo cincili səsə taa, ilena i pəəsə-we na nəgə səsaga sə, Me sə i nyəma-m, na i nyəma ma tələəle yaa? Aai, ma ta kəə ma magamaga ma kənte se, ama wei i tila-m tə i wee na i ke tampana to. Ile mə ta nyəmə-i. 29 Ama ma, ma nyəma-i, pə taga polo təə, i kin ke ma ləənaa, na ini i tiləna-m. 30 Pa lugu lapa sə pa kpa-i, ama nəgələ ta to nin ke i təə, i wəle ta tata tə pə təə. 31 Paa na mpo samaa ini i taa pagale mo i təm na pa te pa taa. Haləna pa tən sə, Mesii i kəma i kəə, ile i ka la piti təma na a kələ ine i nyəna na?

## Filisinaa tilugu kε Yesu kpao

32 Pə kəma na Falisanaa nəə nti samaa miitigi Yesu təə tə, ilena pa na kətəlaa səsaa pa tili filisinaa sə pa pulu pa kpa-i. 33 Tənaga Yesu təma sə, Pə kaasa-m wee naalege mə heko ke, ilena ma mələ wei i ka tila-m tə i kin. 34 I ka peekə-m na i kaa na-m, pə taga polo, i kaa pəsə na i kəə timpi maa wee tə. 35 Tənaga Yuta nyəma pəəsa təma sə, Lege i ka pulu na tə kaa na-i? I ka pulu Yuta nyəma mpa pa yawa na pa pulu tuu Kəleekə acalee taa tə pa kin na i paasəna Kəleekə nyəma yaa isəna? 36 Ye pə

taga mpo, ntigile i yəgətəgə mpo sə, tii peekə-i na tə kaa na-i? Na tə kaa pəsə na tə pulu timpi i ka wee tə?

# Weesugu lom pusi tom

37 Cinkaalə koyako kantəkaga nyənko nku ko ke koyako səsəəo tə ko wule, Yesu səna isə na i kpaalə sə, Ye ləkəto i wena wei, ponto i kəə ma kin na i nyəə. 38 Wei i mo ma təm weesugu lom pusi ka ləəkəna i taa na pə kpen, isi pa yəgətogo Isə Təm taa tə. 39 Mpa pa mo Yesu paa kəə pa hiki Isə Feesugu nku tə, ko təm ke i yəgətaga. Mpi tə, waato ini Isə Feesugu taa kənta, pə taga polo, Yesu taa soota i teeli taa tə pə təə.

# Samaa fagao ke pa taa pa tike ke Yesu too

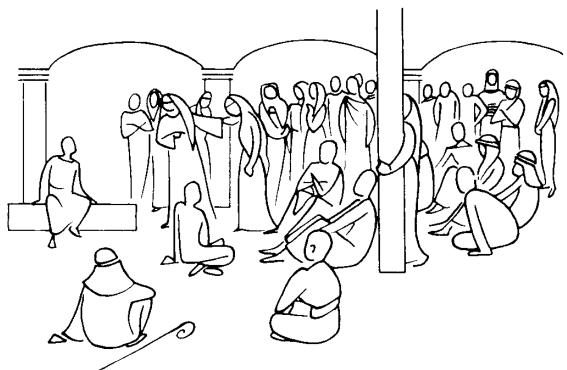
40 Samaa ini i taa yəlaa nəə mpo ilena pa tə sə, Inəgəle Antepu wei tə. 41 Lelaa sə, Mesii ke. Na lelaa naa təŋ sə, Kalilee ke Mesii ka ləəna? 42 Isə Təm takəlasə taa wee sə, Mesii ka wee Tafiti lologo taa to ke, na Petəlehem timpi Tafiti ka wee təgə i ka ləəna. 43 Mpogo samaa faga Yesu təə. 44 Pa taa lelaa lugu lapa sə pa kpa-i, ama nəgəlo ta to niŋ ke i təə.

# Falisanaa sosaa lankpəəsən

45 Mpogo filisinaa məla kətəlaa səsaa na Falisanaa pa kiŋ na pele pa pəəsə-we sə, Pepe təə ke i ta kəna-i? 46 Tənaga filisinaa cəwa sə, Tuu tə yolo nəgələ i ta yəgətəta isi ini. 47 Mpogo Falisanaa pəəsa-we sə, I kpenna-me na i pugusi tətəgə? 48 Wulee i keesa ta səsaa yaa Falisanaa taa nəgələ na ponto təŋəgə-i? 49 Samaa wei i ta nyə Moisi kəsəsətə ke mpo tə, səntə nyəma ke. 50 Pa taa lelə wei pa yaa sə Nikutem na i ka pula Yesu kiŋ ke ahuu tə, ile i tə-we sə, 51 Anə i nyəma sə, ta kəlapətə taa pə fei sə tə kə yolo təm ke mpo na tə ta caga na tə nəə pə təna na tə cekəna mpi i wakəlaa tə. 52 Mpogo pa cə-i sə, Sese Kalilee nyəma mpegele na nyaga? Wiili Isə Təm taa na n na, tuu tə antepu nəgələ ta tenta ləəo na Kalilee se. 53 Pəle pə waalə ke pa yawa na paa wei i mələ i təyaga.

#### Alo wasankalə təm

8 1 Ama Yesu nya kpa Olifenaa pogo. 2 Teo fema ilena i kole lon ke tanan tee na i mele cincili soso taa na samaa tena koo i kin, ilena i caga na i segesege-we. 3 Tenaga Iso Tom segeselaa na Falisanaa pa kona-i alo nogolo wei pa kpelaa na i lake wasankaleto to. Mpogo pa sensa-i samaa heko taa. 4 Ilena pa to Yesu se, Ta Caa, te kpela alo ine ini na i lake wasankaleto. 5 Moisi yogota i koseseeto taa se, alo i lapa mpo pe taka, te yaga-i pee na te ko-i. Na nya, nya na we? 6 Pa nyepa-i-tege konyepo ke mpogo se pa hiki timpi paa tona-i taale to. Ama Yesu lunaa na i nmaana mpile ke ate. 7 Pa tonna-i poosogo ilena i kole na i to-we se, Me taa wei i nyema se tuu to ile



i ta lata isagato, ponto i caale-i pele logoo. 8 Ilena i tasa lunugu na i nmaa ate. 9 Waato wei pa nee tom tene to, pa soo loologo ke kolom kolom, pe kpagao sosaa na pe pulu piya to, hale pe koo pe yele Yesu tike na alo ini, na ile i sena tenaga tam. 10 Yesu koma na i kole ilena i tome-i se, Alo nya, nya yelaa mpe pa wele? Nton nogolo ta la-η polo? 11 Ilena alo co se, Nn ta Caa. Yesu co-i se, Tee, ma toto ma kaa yogote se pa la-η polo. Ama taa tasa isagato ke.

# Yesu we isi koko kopanka

12 Mpogo Yesu məla i segesogo taa sə, Ma wee ke isi

koko ηka ka naa yəlaa to. Ye wei i təŋəgə-m, koko ηka ka konna weesugu to kaa naa-i na i ton. Na i kaa fεlə səkpetogo taa ke nəəhəle ke paa pəcə təta. 13 Tənaga Falisanaa təma-i sə, Isi n keesogoo nya tə təm ke mpo tə, pə fεina nyogo se. 14 Mpogo Yesu co-wε sə, Paa ma keesəgə ma tə təm, tə we tampana təgə. Pə taga polo, ma nyəma timpi ma ləənaa tə, pəcə ma nyəma timpi ma puki to. Ama me ta nye ma teleele, piyele i ta nye ma tepute. 15 Mə hookə yolohoolε kε yem kε, ama ma ilε maa hookə nogolo tom ke ma taa. 16 Ile paa ma tii hoowa, tampana too ke. Pe taga polo, ma fei ma tike to se, ama ma na ma Caa wei i tila-m təgə. 17 Pa nmaawa mə kosəsəəto takəlasə taa sə, Ye yəlaa naale ləsa aseeta kolom, pa aseeta ini i we tampana. 18 Ma, ma yəgətəgə ma tə təm na ma Caa wei ile i tila-m to, ile i yogotəgə ma tom ke mpo toto. 19 Mpogo pa poosa-i sə, Lege nya Caa ini i wεε? Tənaga Yesu cɔ-wε sə, I ta nyə ma, piyele i ta nyə ma caa. Ye i ka nyema-m, i ka nyema ma Caa toto.

20 Yesu yəgəta təm tənege i segesogo taa ke cincili səsə taa ke salaanaa tətole cələ. Na nəgələ ta kpa-i, i wəle ta tata tə pə təə.

## Yesu tapute

21 Mpogo Yesu tasa-wege heelugu sə, Ma teekə na i ka peekə-m, ama i ka sə mə isagato taa, mpi tə, i kaa pəsə na i pulu timpi ma puki tə. 22 Tənaga Yuta nyəma təma sə, I ka ko i tə, yaa isənagale i təŋ sə ta kaa pəsə na tə pulu timpi i puki tə? 23 Mpogo Yesu təma-we sə, Mə ke ate nyəma ke, ama ma, ma ke isətaa to. Mə ke antulənya ine i nyəma, ama ma ta ke antulənya ine i nyəŋ. 24 Pə təə inəgə ma heeligi-me sə, i ka sə mə isagato taa. Ye i ta tisi sə tampam magale wei ini tə, i ka sə mə isagato taa. 25 Ilena pa pəəsə-i sə, Ile n tii ke awege təkpem ye? Tənaga Yesu cə-we sə, Ma ke wei i təm maa heela-mege hatuu kancaalaga tə. 26 Ma wena təm pagale nti maa yəgətə mə təə na nti maa hoona-me tə. Ile wei i tila-m tə i ke tampana to, na nti ma nəə ini ini i kiŋ tə, tə tike ke ma heeligi antulənya taa.

27 Pa ta cekəna sə ta Caa Isə təm ke i heeligi-we. 28 Tənaga Yesu təma-we sə, Waato wei i ka kpaasə Yolo Pəyaga ma ile, waato inəgə i ka nyə sə, magale wei ini tə. Na i ka nyə tətə sə, maa lakə polo na ma magamaga ma kankante. Ama nti ta Caa Isə segesa-m təgə ma lakə. 29 Wei i tila-m tə i we ma waalə, i ta yele-m ma tike, mpi tə, i lugu tee nyəntə ke ma lakə. 30 Yesu yəgəta mpo ilena pagale mo-i.

# Yumaa na kasagampiya tom

- 31 Ilena i heeli Yuta nyəma mpa pa mo-i tə sə, Ye i təŋəgə ma təm ke teu, i ka pəsə ma ifalaa na tampana. 32 Na i ka nyə tampana, na tampana anə a ka cena-mege mə yumle taa. 33 Mpogo pele pa cə-i sə, Tə ke Aplaham lologo ke, na nəgələ taa kpa-togo yumle ke paa pəcə. Ile pepe cepo ke n təŋ sə pii ce-to? 34 Tənaga Yesu cə-we sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, wei i lakə isagatə tə, ponto pəsa tə yum ke. 35 Na yum na we saŋa ke, i fei cele. Ama təyaga pəyaga na we tam. 36 Ile ye Pəyaga ma ma heta-me, mə yumle tema tampana tem ke. 37 Ma nyəma sə i ke Aplaham lologo nyəma te. Paa na mpo, i peekəgə ma kogo, pə taga polo, i kisigi ma kosegesətə. 38 Nti ma Caa na həla-me təə.
- 39 Mpogo pa co-i sə, Aai, ta Caa ke Aplaham ke. Tənaga Yesu co-we sə, Ye tampana i ka ke Aplaham piya, isəntə i ka lakaga Aplaham kolapoto mee. 40 Anə tampana na na nəə Isə kiŋ tə, a tike ke ma heela-me, pəcə paa na mpo i caa i ko-m təkpem. Ile Aplaham na taa la mpo. 41 Mə caa kolapoto ke i lakə. Tənaga pa co-i sə, Tə ta ke apalaa naale piya se, ama ta Caa ke kolom ke, inəgəle Isə. 42 Ilena Yesu tə-we sə, Ye tampana, Isə ka ke mə Caa, i ka səəla-m. Mpi tə, i kiŋ ke ma ləənaa, na i kənte ke ma kəma. Ma ta kəə ma magamaga ma kənte, ama ini i tiləna-m. 43 Pə taga polo təə ke ii cekəgəna ma koyəgətəto, ii caa tə nəəo ke paa pəcə təgə. 44 Mə Caa kele Iləgəo, na i lugu nyənto ke mə səəla lapo. Hatuu kancaalaga ile i ke yolokolo ke, na ii caa tampana təŋogo ke paa

pəcə, pə taga polo, i magamaga i ta ke tampana to tə pə təə. Waato wei i yəgətəgə pəpəto tə, i tənagale təna, mpi tə, i magamaga i ke pəpəto, na pəpəto təna caa ke. 45 Ye ma, tampana ke ma yəgətəgə, pə magamaga pə təə ke ii mogə ma təm. 46 Mə taa awe pəsəgə na i holə ma təpəntəle? Təo, na ma tii yəgətəgə tampana tə, pepe təə ke ii san mogo? 47 Wei i ke Isə nyən tə, ponto nəəkə Isə Təm ke. Ama mə ta ke Isə yəlaa napələ, na pə təə inəgə ii tii nəəkə.

# Yesu yogota Aplaham tom

48 Tənaga Yuta nyəma co-i sə, Pə taga isəntə təə ke tii toma sə n ke Samalii to, pəcə n hii aləgaa? 49 Mpogo Yesu co-wε sə, Ma ta hii alogaa paa pəcə, ama ma Caa kε ma seeki. Na mε, mii nyənəgə-m yem təkpataa. 50 Pə taga isi ma peekəgəna ma magamaga ma teeli ke ma tə. Ama nɔgɔlo wεnna na i pεεkəgə-mə-i, na i teesigi ma tɔm. 51 Tampana kε ma heeligi-mε yuu, maa cεsəgə, ye wei i təkəgə ma təm, ponto kaa sə. 52 Tənaga Yuta nyəma toma-i sə, Pənegele tə nyəma təkpataa sə n ke ilogəhilu. Aplaham səpa, na antepunaa naa sə tətə, na naa təŋ sə, wei i toka nya tom ponto kaa sə? 53 Ta Caa Aplaham na səpa, ye mpo nya hoo sə n kəla ilegele? Antepunaa magamaga na səpa tətə. İle n nyənəgə nya təgə we? 54 Mpogo Yesu cowa sə, Ye maa tokagana ma təgə teeli, ilε ma teeli ini i taa kε polo se. Ama ma teeli tolo ntε ma Caa, wei me ton se i ke me Iso to, 55 piyele inege i ta nyə. Ama ma, ma nyəma-i. Haləna ye ma kpɛɛsaa sə ma ta nyəmə-i, ma pəsa pəpəto ke teitei isi mege. Ama ma nyəma-i, na ma təηəgə i koheelitu na ma lakə. 56 Mə caa Aplaham lanle naa holoma teu, pe taga polo too, i teelagaa se i ka na ma konte. Na i tii na-te, na pe heesa i laŋle ke teu. 57 Tənaga Yuta nyəma cə-i sə, Nya pəəsə na ta tii tata nəəlennaanowa na n təŋ sə n tema Aplaham ke nao na? 58 Mpogo Yesu cɔ-wε sə, Tampana kε ma heeligi-mε yυυ, maa cesəgə tuu na pəcə pa lolə Aplaham tə, ma wee kε. 59 Tənaga pa kpaga pεε sə pa yakə-i, ama Yesu ηmεlaa na i lee cincili soso taa.

# Yolo wei pa lolana yolomto to

9 1 Yesu teekaga ilena i na yolo wei pa loləna yolomto to. 2 Mpogo i ifalaa possa-i sə, Ta Caa, apalo ine ini i lapəna isagato yaa i caanaa na pa lolə-i mpo? 3 Tənaga Yesu co-we sə, Pə ta ke isi ini i lapəna isagato yaa i caanaa, ama pə lapa mpogo pəcə Isə tuma nana nti i ka lapə-i tə tə kin. 4 Pə nəgəsəna tə lakə wei i tila-m tə i təma ke ilim taa, pə taga polo, ahuu caa yugu, ile təmle kaa wee pəsogo tətə. 5 Koyeen wei i taa ma we antulənya taa cəne tə, magale kəkə nka ka naa yəlaa təna tə. 6 I tema mpogo yəgətogo ilena i tə ntagama ke ate, na i la teeliya, na i taa yolom ini i ise. 7 Na i təmə-i sə, Pulu na n san nya ise ke Siluwee ləəle taa. Həte təne tə howee wee sə, Pa tilaa. I pulaa na i san i ise, ilena i mələ na i naakə təcaicai.

8 Mpogo i cələ nyəma mpa paa nyəma-i ləŋ sə i ke pala lato tə, pa təma sə, Pə taga ine ini i ka cakagana na i lakə pala? 9 Lelaa sə inəgə. Lelaa sə, Aai pə taga ini, i nəgəsəle ke. Ama apalo ini i cəwa sə, Ma magamaga ke. 10 Tənaga pa pəəsa-i sə, Isənaga n lapa na nya ise anə a kuli? 11 Mpogo i cə-we sə, Apalo wei pa yaa sə Yesu tə, ini i lapəna teeliya na i taa ma ise, na i tə-m sə ma pulu Siluwee ləəle taa na ma saŋ ma ise. Ma pulaa na ma saŋ, ilena ma tə soo nao. 12 Tənaga pa pəəsa-i sə, Lege apalo ini i wee? Ilena i cə sə, Ma ta nyə.

# Falisanaa poosogo ke yolom waao tom

13 Mpogo pa kpaga wei ini i ka ke yolom to na pa puna-i Falisanaa kin. 14 Pe taga polo, koyako koheesogo wule ke Yesu lapa teeliya na i kulena apalo ini i ise. 15 Pe too ini i magamaga ke Falisanaa na lela-i poosogo ke isena pe lapa na i ise kuli to. Ilena i co-we se, Teeliya ke i taa ma ise, ilena ma san na pene ma naake. 16 Tenaga Falisanaa taa lelaa na toma se, Pe taga Iso kin ke apalo wei ini i lake mpo to i leenaa, mpi to, ii tenege koyako koheesogo kiin. Lelaa se, Ye i ka ke isagao isenaga i ka pesaa na i la piti tema ane a takanaa ke mpo? Hale pa can pa faga pa taa pa tike.

17 Mpogo Falisanaa tasa yolo wei i ise pə kula mpo togo poosogo sə, Na nya hookə suwege apalo wei ini n təŋ se i kula nya isε to i too? Ilε i co-wε se, I kε antepu kε. 18 Ama Yuta nyəma mpe pa ta mo-tə sə i ka ke yolom ke na i ise kuli, haləna pa kəna i caa na i tuu. 19 Na pa poose-we se, Nton me peyaga ke ine inege tekpem na? Peco i ton se i lola-i na yolomto yee? Too, ile isenaga pe lapa na i naake pene? 20 Mpogo i nyema na cowa se, Te nyəma-i sə ta pəyaga ke-i, pəcə tə lola-i na yolomto. 21 Ama tə ta nyə isəna pə lapa na kagana i naakə tə. Piyele tə ta nyə wei i kula i ise tə. I magamaga i ta ke pəyaga, i pəəsə-i na i ka heeli-mege isəna pə lapa tə. 22 I nyəma na yəgəta mpo, mpi tə, pa see Yuta nyəma. Pə taga polo, Yuta nyəma ka pεεla nəgə sə, ye wei i tema i taa na i tisi sə Yesu kε Mesii, paa ləsə ponto kε pa cincili taa. 23 Pe too ke i nyema na toma se, I magamaga i ta ke pəyaga, i pəəsə-i.

24 Mpogo Falisanaa tasa apalo wei i ka kε yolom təgə yaao na pa tome-i se, Ama na Iso too yogote tampana. Te nyəma apalo ine i təə sə i ke isagao ke. 25 Tənaga ile i co-wε sə, Ma ta nyə sə i kε isagao yaa i kε kopaŋ to, ama kolomto tike kε ma nyəma sə, maa kε yolom na pənε pə taa ma naakə. 26 Ilena pa pəəsə-i sə, Pepege i lapa-η? Na isənaga i lapa na pəcə nya isε kuli? 27 Mpogo i cə-wε sə, Ma tεma-mege heelugu na i ta mo. Ile pepe too ke i caa i tasa-təgə nəəo? Yaa mə caa i səəsə i ifalaa təə tətə? 28 Tenaga pa too-i na pa to se, Nya kena yolo ini i ifalo, ama ta tə ke Moisi ifalaa ke. 29 Tə nyəma sə, Isə yəgətəna Moisi, ama pə kaasogo yolo ini tə, tə ta tii nyəm i tələəlε. 30 Mpogo apalo ini i cɔ-wε sə, Ama nti tə wε piti təgəle sə, mə ta nyə i tələəle, piyele i kula maga ma ise. 31 Tə nyəma sə İsə ii mogə asagaa nəəsə, ama wei i toge-i teeli na i lake i lugu nyento te, ponto nego ke i mogə. 32 Tuu tə, tə ta nəəta sə nəgəlo kula yolo wei pa lolena yolomto to i ise. 33 Pe too ke ye apalo ine i taa ke Iso nyən i taa pəsə na i la polo. 34 Mpogo pa co-i sə, Hatuu pa lologo nya to, isagato tike ke nya nyema, na nyaa caa n segesə ta na? Ilena pa təgənə-i pa cincili taa.

#### Ise nyama sakpetogo

- 35 Mpogo Yesu nəəwa sə pa təgəna-i, ilena i kəə i suli-i na i pəəsə-i sə, N mo Yolo Pəyaga təm na? 36 Tənaga i cə-i sə, Ta Caa, holə-m wei pa yaa mpo tə na ma mo. 37 Mpogo Yesu təma sə, N na-i mee, i magamaga kele ma wei ma yəgətəgəna-ŋ isəntə tə. 38 Ilena i tə sə, Ta Caa, ma mowa. Na i luŋi-i ate.
- 39 Mpogo Yesu təma sə, Ma kəma antulənya taa cənege sə ma fakə tampana nyəma na tasəkəle nyəma, na mpa paa naakə tə pa na, na mpa pa naakaga tə pa yoləmə. 40 Falisanaa napələ paa we təna na pa nəəkə təm təne, ilena pa pəəsə-i sə, Pə kpenna ta, ta ke yolomaa tətə? 41 Mpogo Yesu cə-we sə, Ye tampana i ka ke yolomaa, i taa wena isagato. Ama isi i tənogo sə i naakə tə, pə təə ke mə isagato we tam.

#### Heen kalako tom

- 10 1 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, wei i yela heen kalako nənəgə ke soonao na i nmaana tiili təə na i soo tə, ponto ke nməəlo na wakəllo ke. 2 Ama wei i tənəgəna nənəgə na i soo tə, ponto nte tiikulu. 3 Na nənəgə tanlo toləgə-i na i soo, na heen nyəma i nəgə, na i kaləgə i heen həla ke kolom kolom na i ləəkəna-i awalə. 4 Waato wei i ten i heen ini i tənaga ləənao tə, ilena i tee-i nəgə na heen naa to i waalə, pə taga polo, i nyəma i nəgə tə pə təə. 5 Ama ye kpai to, i kaa tən ile, halə i ka se-i səsəm ke. Mpi tə, i ta nyə kpai nyəma nəəsə tə se.
- 6 Yesu keesa-wege təne ini, ama pa ta cekəna tə howee.

#### Yesu kena tiikulu kopan

7 Mpogo Yesu tasa yəgətaga sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, magale heen kalako nko ko nənəgə. 8 Pa təna mpa pa laala-m kənte tə, paa ke nməəlaa na wakəllaa ke, na heen na ta tii nəəna-we. 9 Magale nənəgə, wei i tənna ma təə na i soo, pii ya i nyogo. I ka sookə na i ləəkə, na i ka hikigi nyəəto kopanto. 10 Nməəlogo na lentogo na wakəlogo təə tike ke

ηməəlo na kəŋ. Ama ma kəmaga sə ma heeŋ i wεε alaafiya taa kε tam təpəkεεε.

11 Ma kena ntege tiikulu kopan ini. Na wei i ke tiikulu kopan to, ponto ini ii kisigi i heen səm səpo. 12 Apaa to wei i ta ke tiikulu, na i ta tə heen to, i na sonsomogo kon i see ke, na sonsomogo kon na ko kpa heen na ko yasə-i yem yem. 13 Apaa to seeki to, pə taga polo too, ligitee too ke i lakə, na heen ini i tom ii caaləgə-i. 14 Ma kena ntege tiikulu kopan ini. Ma nyəma ma heen na ma heen nyəma-m, 15 teitei isi ma Caa nyəmə-m na maa nyəma-i to. Na ma soolo pəəwa sə ma sə ma heen səm. 16 Ma wena heen lelən wei i fei kalako kone ko taa to, na ini ini, isii ma pulaa na ma kona-i, na i ka nyə ma nogo na i ka kpentə kalako kolomogo na tiikulu kolom.

17 Ma loo ma weesugu ke sə cele ma taganə-kogo hikugu. Na ma soolo pəəwa sə ma la mpo togo ma Caa lugu we-m. 18 Pə taga isi nogolo leekəgə-m-kogo koleeko se, ama na ma lugu ke ma loona-ko. Ma wena pəsogo sə ma lo-ko, pəco ma wena pəsogo sə ma taganə ko hikugu. Mpogo ma Caa heela-m sə ma la.

19 Mpogo i təm tənɛ tə təə Yuta nyəma tasa fagao ke pa taa pa tike. 20 Pa taa pagalɛ na təŋaga sə, I hii aləgaa, pəcə i soo kpaŋogo. Pepe təə kɛ i nəəkə i təm? 21 Lɛlaa sə pə taga iləgəhilu koyəgətəto ntɛ tənɛ ini. Iləgəo ka pəsə na i kuli yolomaa isɛ na?

# Yuta nyəma kisugu ke Yesu

22 Pa lakaga Yusalem ke Cincili Səsə Taganogo cinkaa-lə na pə pamna wato waatə. 23 Na Yesu cəəkə cincili səsə taa ke Salomən lanaga tee. 24 Tənaga Yuta nyəma tama-i kutaga na pa pəəsə-i sə, Ye tampana nyagale Mesii, pilee ke n ka heeli-to təfuu na tə heesə ligiligi ine? 25 Mpogo Yesu cə-we sə, Ma tema-mege heelugu na i ta mo. Təma nna ma lakəna ma Caa tun tə, ale a holəgə ma ke wei tə. 26 Ama ii san mogo, pə taga polo, i ta ke ma heen tə se. 27 Ma heen nyəma ma nəgə, na ma nyəma-i, na i tənəgə-m. 28 Na ma haa-i weesugu nku kii ten tə, na i kaa le, pəcə nəgəlo kaa leekə-i ma nin taa. 29 Ma Caa

wei i hamə-i tə i kəla pə təna, na nəgəlo kaa pəsə i lɛɛkə-i ma Caa ini i niŋ taa. 30 Ma na ma Caa tə wɛ kolom.

- 31 Tənaga Yuta nyəma tasa pee ke kpagao sə pa yakə-i. 32 Mpogo Yesu təma-we sə, Ma hola-mege təma kopana pagale nna ma lakena ma Caa tun to, a taa nte te too ke i caa-m pee yagao? 33 Ilena Yuta nyema co-i se, Aai, ta paa feina nya təma kopana, ama isi n tii kpao Iso too togo. Pe taga polo, nyaga yolo na n keesegena Iso ke nya tə. 34 Mpogo Yesu cɔ-wε sə, Pa ηmaawa mə kosəseeto takelase taa magamaga se Iso yogota napele se pa ke isənaa. 35 Təo, pa ta kisi mpa pa heela Isə təm təgə yaao sə isənaa pəcə tə nyəma sə Isə Təm Nmaato kaa lagasə, 36 na ma wei ta Caa paasaa na i ləsə-m na i tisi atε cənε to ma yogotaa sə ma kε Iso Pəyalo, ilε pepe too kε i toŋ sə ma kpaa Iso too? 37 Ye pə taga ma Caa təma kε ma lakə, i taa mo ma tom. 38 Ama ye ma tona ma Caa toma kε lapo, i mo-yε, paa i kaa mo ma magamaga. Ilε i ka cekəna kpakpaa ke tam təə sə ma na ma Caa tə we təma taa.
- 39 Tənaga pa tasa ŋmilugu sə pa kpaa-i, ama i fita pa niŋ taa.
- 40 Mpogo Yesu kolaa na i mələ Yaatanə waalə, timpi Yuhanə ka caala Isə lom səo tə, na i caga təna. 41 Na yəlaa pagale pulu i kin na pa tən sə, Yuhanə na taa la piti təmle natələ, ama nti i tii yəgəta apalo ine i təə tə we tampana. 42 Na yəlaa pagale mo i təm ke təna.

#### Lasaa səm

1 1 Pə wəəkaga apalo nəgələ, pa yaa-i sə Lasaa, na i we Petanii, timpi Mali na i kəgə Maləta pa wee tə. 2 Mali ini i ka pələna ta Səsə nəəhee təə ke tulaalo na i həəsə-ye na i nyəəsə, na ini i neu Lasaa ke pə wəəkaga. 3 Mpogo alaa mpe pa tilaa na pa heeli Yesu sə, Ta Caa, nya taapalə feina alaafiya. 4 Waato wei Yesu nəə mpo tə, i təma sə, Pə taga kətən nkogo i ka səna, ama kə kin ke yəlaa ka nana Isə teeli, na kə kin tətəgə Isə Pəyaga ma maa hikəna teeli.

5 Ama Yesu ka soola Maləta na i neu na Lasaa ke teu. 6 Waato wei i nəəwa mpo sə Lasaa feina alaafiya tə, i tasa cagao ke koyeen naalege timpi i ka wee to. 7 Pəle pə waale i toma i ifalaa se, Te mele Yuta. 8 Tenaga i ifalaa toma sə, Noonoo ke pele pa kolaa sə pa yakə-η pee, na n caa tənaga məlogo na? 9 Yesu cə-we sə, Ilim na pə tem pə taga kalofonaa naanowa na naale wenna? Ye wei i tɔŋ ilim pii tuguligi-i, ilim lakə na pə təna pə naa antulənya inε i taa to pe too. 10 Ye yolo i ton ahuu pii tuguli-i, i feina koko to pe too. 11 I tema tom tenege yogotaga ilena i heeli-wε sə, Ta taapalo Lasaa tuuki, ilε maa pulu ma feesi-i. 12 Tənaga i ifalaa sə, Ta Caa, ye i hikigi tum, alaafiya caa konte ke. 13 Ama i səm ke Yesu ka heelawε, na mpε pa nyəma sə tum magamaga kε. 14 Mpogo Yesu heela-wε təfuu sə, Lasaa səpa. 15 Na pə lapa mpo na ma fei to, mo too ma lanle heewa, kagana i ka tena-m na me taa ke teu. Too, te pulu te na-i. 16 Tenaga Tumaa wei i ke tumpu to i toma i ifalaa lelaa so, Anha to ton ta Caa na ta na-i tə kpentə səm ile.

# Yesu tənna sətaa kosogo

17 Yesu talaa ilena i magana sə pa pim Lasaa ke pəlaao taa tə koyeen ligiti kələ. 18 Na isi Petanii ta hatələna Yusalem tə, halə pə ta tii talo kilumetənaa tuusu ke teitei, 19 pə təə ke Yuta nyəma pagale pulaa sə pa sənna Maləta na Mali ke pa neu ləyaga cagao.

20 Waato wei Maləta nəəwa sə Yesu kəŋ tə, i kolaa na i səŋə-i, na Mali naa caga təyaga. 21 Tənaga Maləta təma Yesu sə, Hai ma Cε, ye n ka wε cənɛ, ma neu taa sə. 22 Paa na mpo ma nyəma sə nəənəə isəntə n sələma mpigi Isə, i ka ha-ŋ-wə. 23 Yesu heela-i sə, Nya neu ka fe. 24 Tənaga Maləta cəwa sə, Ma nyəma sə i ka fe kantəkaga koyako ŋku ko wule sətaa ka fe tə.

25 Mpogo Yesu heela-i sə, Ma magamaga ma tənna sətaa kosogo na weesugu hao. Wei i tɛma-m na i taa ponto ka wɛɛna weesugu, paa i səpa. 26 Na wei i wɛna weesugu na i tɛŋna-m na i taa, i kaa sə paa pilee. Ilɛ nya

tisa mpo? 27 I co-i sə, Nn ma Cɛ, ma tisaa sə n kɛ Isɔ Pəyalo Mesii wei pii wɛɛ sə i ka kɔɔ antulənya taa tɔ.

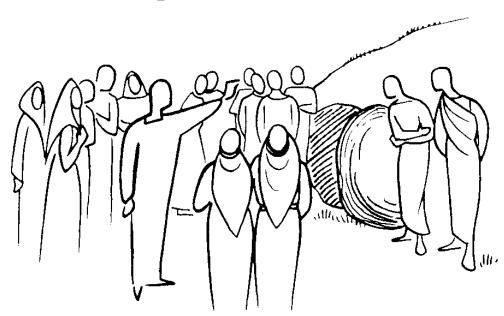
#### Yesu wula

28 Maləta tema yəgətogo ke mpo ilena i tee, na i pulu i yaa i neu Mali na i welətə-i sə, ta Caa we cəne na i pəəsəgə nya təə. 29 Waato wei Mali nəə mpo tə i kolaa təwaka na i pulu i kin. 30 Na Yesu na ta soota icate taa, ama timpi Maləta ka səna-i tə tənaga i wee na i səna mpo. 31 Yuta nyəma mpa paa kəma na pa sənna Mali ke ləyaga cagao tə, pa na i kola mpo təwaka na i ləə, ilena pa tənə-i, pə taga polo pa hoowa sə i puki pəlaao təə ke wula ke.

32 Waato wei Mali tala Yesu kin na i na-i to, i huta i noohee tee na i to so, Hai ma Ce, ye n ka we cone ma neu taa so. 33 Yesu na-i na i wiiki na po kpenna Yuta nyoma mpa i na-we paa pulaa to, ilena i lanle wakolo sosom na po pekolo-i po tii fei. 34 Ilena i pooso-we so, Lege i pima-i? Mpogo pa co-i so, Ta Caa koo na n na. 35 Ilena Yesu soo wula. 36 Tonaga Yuta nyoma toma so, I nyono isona i ka soola-i to. 37 Ilena pa taa lelaa naa to so, Ini wei i kula yolom ise to, pii lapa isona na i yele na yolo ine i so?

#### Lasaa fem

38 Mpogo Yesu lanle tasa wakəlogo ke səsəm, ilena i pulu pəlaao təə. Kii ke kokpamogo tee poogo ke na pa təka pəəo. 39 Mpogo Yesu təma sə, I kuli pəəo nko. Tənaga səto ini i kəgə Maləta təma sə, Ta Caa, isəntə i



tema sonogo, pə taga polo, pa pima-i tə i koyeen ligiti kələ. 40 Ilena Yesu təmə-i sə, Ma taa heeli-η sə ye n tema-m na nya taa n ka na Isə teeli? 41 Mpogo pa kula pəəo, ilena Yesu teki i ise na isə na i tə sə, Ta Caa, n mogə ma nəgə tə ma see-η. 42 Ye ma, ma nyəma sə tam ke n mogə ma nəgə, ama yəlaa mpa pa cəəna-m isəntə tə, pa təə ke ma yəgəta mpo, pəcə pa tona sə nya tilina-m. 43 I yəgəta mpo ilena i huli səsəm sə, Lasaa ləə. 44 Ilena səto ini i ləə, na saalasə həka i nəəhee na i niŋ, na poogo həka i isentəə. Ilena Yesu tə sə, i hetə-i na i yele-i na i tee.

# Yesu kuluntunaa nəgə peelogo

45 Yuta nyəma mpa paa kəma Mali te tə, pa na mpi Yesu lapa mpo to, ilena pa pagale mo i tom. 46 Ama pa taa lelaa na leewa na pa pulu pa magana Falisanaa, na pa heeli-wege mpi Yesu lapa to. 47 Tənaga Falisanaa na kotelaa sosaa pa kuta pa kutugu sosooo, na pa to se, Isi apalo ine i lakogo piti təma pagale ke isəntə tə, isənaga tii la i tom? 48 Pe taga polo, ye te yela-i na i lake mpo, yəlaa təna ka mo i təm, na Lum teto səsaa ka kəə na pa soo pe taa, na pa wakele ta cincili soso na pa so ta teto. 49 Pa taa nogolo ka ke kotelo soso ke penaga ηke, pa yaa-i sə Kayifi. Tənaga ile i kolaa na i tə sə, I ta cekəna ke? 50 I ta cekəna sə pə kəla teu sə yolo kolom i sə yəlaa təna səm na mpi ta teto təna ka la yem tə? 51 Nti i yəgəta mpo to te ta leena i magamaga i kin, ama i ke kotelo soso kε pənaga ηkε təgə i na nti tii kəə cele tə, sə Yesu ka sə Yuta nyəma səm. 52 Na pə taga pəle pə təə tike, ama sə i kpente Iso piya tena mpa pa yawa to na pa pese kolom toto. 53 Pe kpagao koyanko to Yuta tuntonaa to i pele nte sə pa kogə-i. 54 Pə təə kε Yesu ta tasa ləəo kε Yuta nyəma samaa taa təyεkεε, ama i tuusina tuule kiŋ kɛ icatɛ nte pa yaa sə Ifəlayim to tə taa, na i na i ifalaa pa caga təna.

55 Yuta nyəma ciŋkaalə wei pa yaa sə Paakə tə i wosaa, na yəlaa ləəkagana acalɛɛ acalɛɛ sə pa puki Yusalɛm kɛ pa nyəəŋ təə asilima kɛɛlogo kətasə lapo na pəcə cinkaalə ini i tala. 56 Na pa peekəgə Yesu na pa pəcəgə təmaga cincili səsə taa sə, Ile i hoo suwe? I ka kəə cinkaalə yaa i kaa kəə? 57 Na kətəlaa səsaa na Falisanaa ka to nəgə sə ye wei i nyəma timpi i wee tə i kulisi i təə na pa pulu pa kpa-i.

# Tulaalo sagalogo ke Yesu noohee

12 1 Pə kaasa koyεεη naatusu sə Paakə i tala, ilεna Yesu mələ Petanii kε timpi Lasaa wei i ka feesa sətaa taa to i wee to. 2 Na tənaga pa lapa-i ikonto, na Maləta naa pukina kotəgəo. Na Lasaa wε i na mpa pa caga tətəgəle tə pa taa. 3 Mpogo Mali kpaga tulaalo wei pa lapəna naatə na i we ligitee ke səsəm tə i akpaləpiya na i pələ Yesu nəəhee təə, na i taganə-yege həəsogo na i nyoosə. Mpogo tulaalo soosən nyaləna təyaga təkpεmm. 4 Yesu ifalaa taa lelo, Isəkaleeu pəyalo Yutasə wei i ka te na i lapə-i kələmətə tə, i təma sə, 5 Pepe təə kε pa taa peetə tulaalo ini isi kputukun nəətusunnaanowa na pa ha konyontonaa? 6 Pe taga isi i wiikaga konyontonaa togo i yogota mpo, ama i kε ηməəlo togo. Halə ini i tokagana hulugu, na i nmeelaga mpi pa toge ko taa to. 7 Ama Yesu təma sə, I yele-i təkpi yuu, ma koyako kopimugu təə kε i səə tulaalo inε. 8 Mə na konyontonaa i wε tam kε, ama ma na-me to fei tam.

### Nogo peelogo ke Lasaa kogo too

9 Mpogo Yuta nyəma samaa tuutuuma nəəwa sə Yesu we Petanii, ilena pa kɔɔ. Na pə taga i tike i tɔɔ, ama na Lasaa wei i ka feesa sətaa taa tɔ i nao tɔɔ tɔtɔ. 10 Tənaga kɔtəlaa sɔsaa to Lasaa pəle sə pa kogə ile tɔtɔ. 11 Pə taga polo, i tɔɔ ke Yuta nyəma pagale ləəkaga pa heko na pa təŋəgə Yesu.

# Yesu pute ke Yusalem na teeli səsə

12 Pə fema ilena yəlaa samaa pagale mpa pa kəma Paakə tə pa nəə sə Yesu tənna Yusalem ke kənte, 13 ilena pa kpaga paconto na pa sənəgə-i, na pa yəgətəgəna nəəsə səsəənsə sə, Paa wei i to Isə ke teeli. Isə i wee wei i

konna ta Caa tun to i waale! Inegele Isegele wulao soso! 14 Mpogo Yesu hika kpanaga na i caga ka too, ilena pe lee teitei isi paa ηmaao Iso Tom taa to se,

15 Siyoη icatε nyəma mε, i taa nəgəsə.

I nyənə, mə wulao konna nte,

Na i caga kpanaga pile.

16 I ifalaa na ta cekena-te na pece, ama pe kema na Yesu te i teeli taa ke sooo tego pa teesaa se paa keesa-tege Ise Tom taa, hale pa tii tema-i pe tenaga mpogo lapo.

17 Pa təna mpa paa we waato wei Yesu yaa Lasaa ke pəlaao taa na i feesi-i tə, pa yəgətaga pə təna mpi pa nawa tə. 18 Pə təə ke samaa səŋa-i, pə taga polo təə, pa nəəwaga sə i lapa piti təmle təne. 19 Mpogo Falisanaa təma sə, I nawaa, tə wəə i təm nte. Samaa təna pəsəna i təə kele fa.

# Kəlεεkə nyəma pεεkogo ke Yesu

20 Kəlɛɛkə nyəma napələ paa we mpa pa kəma ciŋkaalə təə sə pa see Isə tə pa taa. 21 Mpogo pa kpətəna Filipo wei i ke Kalilee Petesaita to tə, na pa təmə-i sə, Ta
caa, tə caa tə na Yesu. 22 Tənaga Filipo pulaa na i heeli
Antələə, na pa naale pa pulu pa heeli-təgə Yesu. 23
Mpogo Yesu cə-we sə, Pə tala Yolo Pəyaga ma ma teeli
taa sooo nte. 24 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa
cesəgə, ye inyogo ta tasa hapəle taa, kofate ii lagasəgə.
Ama ye ko tasaa, pə loləgə teu ke təyoo. 25 Ye wei i
səəla i weesugu, ponto ka le. Ama wei i lapa i weesugu
ke awusa ke ate cəne, kii wee tamm ko kaa te, paa pilee.
26 Ye wei i caakə ma təmle lapo, isi ponto təŋa-m, na
timpi maa wee tə i ka wee təna tətə. Ye wei i lakə ma
təmle ma Caa ka samə-i.

### Yesu faaci ke i səm təə

27 Penente pe pekela-m ma howee taa ke, pe tii fei. Ile ntigi maa yogote? Maa yogote se, Ma Caa ya-m mpi pe kon isento to pe nin taa? Aai, konyon kone ko magamaga ko togoo ke ma tii koma. 28 Ma Caa, ma caa ke se, n yele na nya hete yaa. Tenaga pe yogotena isotaa

sə, Ma yelaa na ma həte yaa, na maa yele na tə tasa yaao.

29 Samaa wei i ka we təna na i nəəkə tə, i yəgətaa sə, Teo hula ke, lelaa sə maleeka yəgətənana-i. 30 Tənaga Yesu toma-we sə, Pə taga ma too ke pə yogotaa yuu, ama me too ke. 31 Penentegele paa ko antulenya ine i tom. Na penentegele paa togone wei i toke kawulaga ke antulenya ini i taa to. 32 Na waato wei paa tε maga kpaasogo na iso to, maa ho yəlaa tənaga ma kin. 33 Isəna pii la na i sə togo i keesa mpo. 34 Mpogo samaa co-i so, Tuu ta kosəsəəto takəlasə taa tə nəəwa sə, Mesii ka caga tam. Ile isənaga nya təη sə pə wεε sə paa kpaasə Yolo Pəyaga? Awegelε Yolo Pəyaga ηkε ilε? 35 Tənaga Yesu təma-wε sə, Kəkə ŋka ka naa-me tə pə kaasa-kege wee naale tike ke me heko ke. Pe too ile i kaase me tege waato wei ka toηna-mege nao to, pe taa koo na sekpetogo tuti-me. Pe taga polo, wei i tonna səkpetogo, i ta nyə timpi i puki to. 36 Ι təŋəgə kəkə konanaga ηκεgε waato wei ka wε mə cələ to, na i ka pəsə koko ηkε ka nyəma.

# Yuta nyəma kisugu ke Yesu

Yesu tema-təgə yəgətogo ilena i pulu puulun na i nmelə-we. 37 Paa na i ka lapa piti təma ke səsəm ke pa isentaa tə, pa ta mo-i. 38 Na pə lapa mpo sə pə la teitei na təm nti antepu Isayi ka yəgətaa tə sə,

Hai, ta Caa, pa taa kolom tii mo ta tom nto?

Na pa taa nogolo tii hika Iso tun nto?

39 Pa ta tii peso na pa mo i tom toto, hale Isayi tasa yogotogo se,

40 Iso yolosa pa isε, na i ko pa ləmagasεε,

Sə pa ise i taa na,

Na pa taa cekena pe yaasi,

Na pa taa kɔɔ na pa pəsəna ma tɔɔ sə ma la na pə waa-wε.

41 Pə taga polo təə ke Isayi yəgəta mpo, i nawa Yesu teeli, na i keesagaa Yesu ini i təm təgə.

42 Waato ini i taa Yuta nyogo nyema magamaga taa pagale mo i tom. Ama Falisanaa too pa ta hete pa te, pe taga polo too, pa negesaga se pe taa koo pa togone-wege

Yuta nyəma cincilinaa taa. 43 Paa soola yəlaa isante na pə kələ Iso nyənte togo.

# Yesu koyogototo ka wakele lempa

44 Yesu yəgətəna nəgə səsaga sə, Wei i mo ma təm pə taga ma tike ma nyento ke ponto mowa, ama na wei i tila-m to i nyento totogo. 45 Na wei i na-m, i na wei i tila-m tətəgə. 46 Ma kəma antulənya taa ke isi kəkə ŋka ka naa yəlaa tə, sə ye wei i təna-m, ponto i taa saalə səkpetogo tee. 47 Ye wei i nəəkə ma təm na ii təkəgə-tə, pe taga maa kona ponto tom. Pe taga polo, ma ta koo yəlaa təm kogo təə, ama pa yapo təə ke. 48 Wei i kisa-m na i loo ma koyogototo na lumaga waale, ponto tom kolo we i tee tənaga. Pə taga polo, təm nti ma kpaalaa tə, ntə ini tii kona ponto tom ke koyako kantekaga nyenko wule. 49 Pə taga ma magamaga ma kaŋkantε nyənto kε ma yogotaa, ama ta Caa wei i tila-m to ini i magamaga i keesəna-m nti maa yəgətə na ma holə yəlaa tə. 50 Na ma nyəma sə i kotototo yekəna na tə lataa hikigi weesugu ŋku kii ten to. Ye mpo to tona nti ma yogotogo to to we teitei kε isi nti ta Caa heela-m sə ma yəgətə tə.

#### Yesu ifalaa noohee koo

- 13 l Pele pe waale pe tala koyako nku ko yakaga se pe fe Paake togole. Yesu nyema se i waato talaa se i kole ate cene na i kpa ta Caa kin. I ka soola i nyema mpa pa we ate cene togo tam ke, na mpo ini totogo i tii soola-we halena tenaga.
- 2 Mpogo Yesu na i ifalaa pa caga təgəo. Iləgəo ka tema həkogo sə Simən Isəkaleeu pəyalo Yutasə ka lana-i kələmətə. 3 Yesu nyəma sə ta Caa to pə tənaga i nin taa, na i nyəma tətə sə, i magamaga i ləəna Isə kin, na Isə kin tənaga i ka mələ. 4 Tənaga Yesu kola tətəgəle na i həgəsə i wuntu pə təə nyənto, na i kelə papao na i təgələ. 5 Ilena i cusi lom ke nyanaga taa, na i soo i ifalaa nəəhee ke kəo, na i həəsə-ye na papao wei i ka təgəlaa tə. 6 I kəma i tala Simən Piyee kin, ilena ile i təmə-i sə, Nyaga ta

Caa na n koo ma noohee na? 7 Mpogo Yesu co-i sə, N ta cekənnta nti ma lakə to, ama n ka te na n cekəna-tə. 8 Tənaga Piyee toma-i sə, Aai, pə fei sə n ko ma noohee ke paa pəco. Yesu co-i sə, Ye ma ta ko-n, pə faga ma na-n kele mpo. 9 Tənaga Simon Piyee toma sə, Ta Caa, ye mpo pə taa wee ma noohee tike, ama na ma nin na ma nyogo toto. 10 Yesu toma-i sə, Wei i tema soo to ii leləgə soo, ama i noohee ke i koo kokoo. Pə taga polo, i tonogo təna we tənann to se. Me mə we tənann toto, ile pə taga mə təna. 11 Yesu tema nyəm ke wei i ka lapə-i kolomoto to, pə too ke i cugusaa sə, Pə taga mə təna.

12 I tema pa noohee koo na i suu i wuntu, ilena i tagane tetogole ke melogo. Mpogo i poosa-we se, I cekena nti ma lapa-me to? 13 Pe taga polo, i yaakogo-m me Caa me Caa na me Soso to, i wena tampana. Ma ke me Caa na me Soso ke. 14 Too, ye maga me Soso na me Caa na ma ko me noohee, ile me toto i kooke me temaga mpo. 15 Ma lapaga se i na na i la mpogo teitei isi ma lapo-me to. 16 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesege, ifalo nogolo i fei wei i kela i caa to. Peco tillu nogolo na fei wei ile i kela i soso to. 17 Too, penente isi i nyem tene ini to, ye i toka-te, i kaa lan lelen neeo.

18 Ilε pə taga mə tənaga ma yəgətəgə yuu, ma nyəma mpa ma ləsaa tə. Ama pə wεε kε sə pii la teitei na nti paa ηmaao Isə Təm taa tə sə,

Wei i toke ma togonaga to I pesa ma kuluntu.

19 Ma laalaa na ma heeli-mege-təgə nəənəə na tə ta lata, sə pə tii kəma na pə la ile i ka tisi sə magale wei ini tə. 20 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, ye wei i mo wei ma tilaa tə, maga ponto mowa. Na wei i mo ma, ponto mo wei i tila ma təgə.

### Yutasə təm

21 Yesu tema mpogo yəgətogo ilena pə pekələ-i i howee taa ke səsəm. Ilena i tə sə, Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, mə taa nəgəlo ka lana-m kələmətə. 22 Mpogo i ifalaa caa təma isentaa, mpi tə, pa

ta cekəna wei i təm i yəgətəgə təgə paa pəcə. 23 Yesu ifalaa taa lelo wei i ka səəlaa tə, i caga i kənkən taa. 24 Mpogo Simən Piyee cəpəla-i ise sə i pəəsə Yesu sə awe təm ke i yəgətəgə. 25 Tənaga ifalo ini i weela Yesu lanle təə na i pəəsə-i sə, Ta Caa, awege ye? 26 Yesu cə-i sə, Maa lii icaole na ma cela-tege wei, inəgəle. I tema-tege liiu, ilena i cela-tege Simən Isəkaleeu pəyalo Yutasə. 27 Tuu isi Yutasə nyəntəgə na i mə icaole nte tə, Satanə təka-i kele kpakpaa ini. Tənaga Yesu təma-i sə, Nti n caa lapə tə, la-təgə lən.

28 Ama pa təna mpa pa caga tətəgəle tə, pa taa nəgəlo ta nyə mpi pə təə i yəgəta-i mpo tə. 29 Halə pa taa lelaa hookaga sə, ntanyə, Yutasə təkaga hulugu tə, Yesu caa ke sə i pulu na i ya polo na pa təgəna cinkaalə təgə i yəgəta-i mpo. Yaa i heela-i ke sə i ha pologo konyəntonaa. 30 Yutasə mo i icaole nte ilena i ləə kpakpaa. Na waato ini tə ahuu tema yugu.

#### Kosəsəəto kofato

31 Waato wei Yutasə ləəwa ilena Yesu yəgətə sə, Pənentegele Yolo Pəyaga ma ma teeli ka na te. Isə teeli ka tii na teu ke ma kin. 32 Na pə kəma na Isə teeli na ma kin ile, Isə ka yele na ma teeli na i magamaga i kin, na i ka la nəənəə. 33 Ma piya me, wee naale tike ke pə kaasa-m mə heko. Pə waalə i ka peekə-m, ama i kaa pəsə na i pulu timpi ma puki tə. Halə mpogo maa tii heela Yuta nyəma, na ntə inəgə ma leləgə-mege heelugu tətə. 34 Ma togə-mege kofato natələ tətə, sə i səələgə mə təma. Na isi ma səəlogo-me isəntə tə, pə wee ke sə me tətə mii səələ mə təmaga mpo. 35 Ye i təka mə təma səəlogo ile, mpogo yəlaa təna ka nyə sə i ke ma ifalaa.

## Piyee kpeesogo tom

36 Simon Piyee co-i sə, Ta Caa, lege n puki? Mpogo Yesu cowa sə, N kaa pəsə na n tənə-m noonoo ke timpi ma puki to, ama n ka te na n tənə-m. 37 Tənaga Piyee co-i sə, Ta Caa, pepe too ke ma kaa pəsə ma tənə-n noonoo? Halə ma soolo nya pəəwaga sə paa nya səm ma sə yaa.

38 Yesu cowa sə, Tampana nya soolo pəəwa sə n sə ma səm na? Ama Tampana kɛ ma heeligi-ŋ yuu, maa cɛsəgə, mpi pii takə kampaao kuuu kɛ saŋa tɔ, n tɛma-m tɔm tuusu kɛ kpɛɛsogo sə n ta nyə-m kɛ n ta nyə-m.

## Yesu tənlaa takə Isə kin

14 1 Mpogo Yesu təma-we sə, pə taa pekələ-mege mpo. I tena Isə ke mə taa, na i tena ma tətə. 2 Ma Caa təyaga taa luna təəwaga. Ile ma puki na ma taganə-mege mə nyəna. Ama ye pə taa wee mpo, ma taa nəkə-mege pə təm heelugu. 3 Na ma pulaa na ma tema mə luna anəgə taganogo, ile maa mələ na ma kpaga-me, na ma səə-mege ma kin na i wee timpi ma wee tə. 4 I nyəma timpi ma puki tə pə mpaao. 5 Mpogo Tumaa cə-i sə, Ta Caa, tə ta nyə nya təpute, ile isənaga tə lapa na tə nyə mpaao? 6 Yesu cə-i sə, Magale mpaao, na ma kin ke tampana wee, na ma haana weesugu. Nəgəlo kaa tala ta Caa na i ta tənna ma kin. 7 Ye i nyəma-m i nyəma ma Caa tətəgə. Na pə kpagao pənente tə i nyəma-i na i na-i.

8 Mpogo Filipo co-i sə, Ta Caa, n hola-togo ta Caa Isə pə magana-to. 9 Tənaga Yesu co-i sə, Filipo tuu ma na-me tə weo tə n ta nyənta-m kele? Wei i na-m i na Caa Isə ke. Ile isənaga nya təŋ sə ma holə-mege ta Caa Isə? 10 N ta nyə taa sə ma na ta Caa Isə tə we kolom? Təm nti ma heeligi-me tə tə ta ke ma magamaga ma koluputu. Ta Caa Isə wei i we ma kiŋ ke tam tə, ini i lakəna i magamaga i təma. 11 Nti ma yəgətəgə sə ma na ta Caa Isə tə we kolom tə, i nəə ntə. Paa pə kələ-we, təma ane a magamaga a təə i mo-tə. 12 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, ye wei i mo ma təm, ponto ka la tətəgə təma nna ma lakə tə, halə i ka la a kokəlee. Pə taga polo, ma puki ta Caa kiŋ tə se. 13 Na pə təna mpi i ka sələmə ma təə tə, maa la-wə, na ta Caa teeli na Pəyaga ma ma kiŋ. 14 Ye i yaana ma həte na i sələmə mpi, maa la-wə.

# Feesugu Nannto konte tom

15 Ye i səələgə-m i ka təkəgə ma kosəsəəto ke. 16 Na ma maa sələmə ta Caa na ile i ha-mege lelo wei i ka sənna-me to. Lelo inəgəle Feesugu nku ko ke tampana to to, na ile i caga mə kin ke tam. 17 Antulənya kaa pəsə na i hiki tampana to ini, pə taga polo, ii naakə-i piyele i ta nyəmə-i to pə too ke. Ama me mə nyəma-i, mpi to, i we mə kin ke tam, na i caga mə taa magamaga.

18 Maa yeki-mege suluwaa se, ama maa mələ mə kin. 19 Pə kaasa pəcə antulənya kaa tasa-m nao, ama me mii na-m. Pə taga polo, ma wena weesugu na me mii weena weesin tə pə təə. 20 Waato inəgəle i ka cekəna sə ma na ta Caa tə we kolom, na i ka cekəna tətə sə ma na-me tə kpentaa.

21 Ye wei i tisa ma kosəsəəto na i təŋəgə-tə, ponto səələna-m. Na wei i səəla-m mpo tə ma Caa ka səələ-i, na maa səələ-i tətə. Na maa yele na ponto nyə-m. 22 Mpogo Yutasə pəəsa Yesu sə, Yutasə wei i pəəsa-i mpo tə, ile na i ntə na Isəkaleeu pəyalo Yutasə, Ta Caa, isənaga pii la na n ka yele na taa nyə-ŋ na antulənya na kaa nyə-ŋ? 23 Yesu cə-i sə, Wei i səəla-m i təkəgə ma təm ke. Na ma Caa ka səələ-i tətə, na ma na ma Caa tii kəə ponto kiŋ na tə caga tənaga tam. 24 Wei ii səələgə-m ile ii təkəgə ma koheelitu. Na təm nti i nəəkə ma yəgətəgə tə, tə ta ke ma magamaga ma koluputu, ama ma Caa wei i tila-m tə i nyənto ke.

25 Too, ma heela-mege-təgəle na tə ta yata təma. 26 Wei ini i ka səna-mege mpo to, inəgəle Feesugu Naŋŋto wei ta Caa ka kəna-mege ma təə tə. Ile i ka holəna-mege tə təna, na i ka təəsə-mege tə təna nti maa heela-me tə.

27 Ma yekina-mege lanholomle nte. Ile lanholomle nte to we ma magamaga ma kin togo maa teloso-mege mpo. Ile po taga isi antulonya haakogo i nyonte togo maa teloso-me. Po too to po taa pekolo-me, piyele i taa nya. 28 Too, i tema noo ke nti maa heela-me to so ma tee, ama maa tagano mo kin ke mologo to. Ile ye i soola-m mo lana ka holomona ta Caa kin pute nte. Po taga polo ta Caa kola-m to se. 29 Ma laalaa na ma heeli-mege po tonaga ponente na po ta lata, poco waato wei pii koo na po la to i mo-to. 30 Noonoo maa posogo na ma tasa-mege

yogotənao kε səsəm. Pə taga polo, wei i təkə kawulaga kε antulənya inε i təə tə, i kənna ntε. Ilε i kaa tii kpaga pologo ma təə. 31 Ama pə wεε sə antulənya i nyə sə ma səəla ta Caa, na pə magamaga pə təə kε ma lakə pə təna mpi i heeligi-m tə. Ilε i kolə tə tεε.

### Togo kopanko tom

15 1 Ma kena togo kopanko magamaga, na ma Caa kele ko to. 2 Pilinasə təna nsi sə hela ma təə na sii loləgə tə i setəgə-səgə. Na pilinasə təna nsi sə loləgə tə, i pasəgə-səgə kəo ke sə sə te, na sə səəsə lologo ke səsəm tətə. 3 Kosegesəto nti ma segesa-me tə, ntə tə lapəna na mə magamaga mii te teu ke mpo tətə. 4 I kpentəna-m teu na maa kpentəna-mege teu tətə, na tə wee mpogo tam. Pə taga polo ye pilina ta tamsəna togo, kaa pəsəgə na ka lolə pee ke yem. Mpo tətəgə na me, i ta kpentəna-m tam i kaa pəsə na i la polo.

5 Magale togo, na megele pilinasə. Ye wei i tamsənam na maa tamsəna-i, na tə we tam ke mpo, ponto loləgə pee ke səsəm ke. Pə taga polo, ye ma fei, mə taa nəgəlo kaa pəsə na i la pologo i tike. 6 Ye wei i ta kpentəna-m tam, pa ləə-i taale na waalə ke isi pilina na i wolə. Pilinasə nsi sə wolaa tə, pa kpegeligi-səgə, na pa sə kəkə na sə nyaga. 7 Ye i kpentəna-m tam na i təka ma təm ke teu, i sələmə mpi i caa tə, na i ka hiki-wə. 8 Ye i loləgə pee ke səsəm pə holəgə sə i ke ma ifalaa, na mpo pə togona ma Caa ke teeli. 9 Isi ta Caa səəlogo-m tə, mpogo ma magamaga ma səəla-me. Ile pə wee ke sə tə səələgə təmaga tam ke mpo. 10 Ye i təka ma kosəsəəto i kaa ləə-m lugu ke paa pilee. Na pii la teitei isi ma təka ma Caa kosəsəəto na ma ta ləə-i lugu ke paa pəcə tə.

11 Ma heela-mege tom tenege se ma lanholomle i telese-me, na i wee lanholomle taa tike. 12 Na nti ma toge-me togole se i soolege me tema isi ma soologo-me to. 13 Soologo nakole ko ta kele isi yolo soologo i taapalaa halena i se pa sem to. 14 Ye i tenege mpi ma to-me to na i lake-we, megele ma taapalaa. 15 Ile penente ma kaa tasa-mege nyenogo isi ma temle nyema. Pe taga polo,

təmle to kaa nyə i caa kolapəle. Ama maa nyənə-mege ma taapalaa ke. Mpi tə, ma teləsa-mege pə təna mpi ma hika ma Caa kiŋ tə. 16 Pə taga mə ləsəna-m, ama ma ləsəna-me, na ma to-me sə i pulu na i lolə pee nna a ka wee tam tə. Ye i lakə mpo, ma Caa ka ha-mege pə təna mpi i ka yaana ma həte na i sələmə-i tə. 17 Ile nti ma tii to-me təgəle sə i səələgə mə təma.

## Antulanya nyama kisugu ke Yesu

18 Ye antulenya inε i yelaa taa kpana-mε, i nye se maga pa taa ka kpanaa na pəcə pə takə-mε. 19 Ye i ka kε antulenya ine i nyema, i taa yelaa mpe pa taa taa kpana-mε. Mpi to, me na-wε i pesa kolom to pe too. Ama i ta tii kεo i nyəma, pə taga polo, ma ləsa-mege pa taa tə se. Pe too magamaga kε pa taa kpaana-mε. 20 I toose təm nti maa heela-me sə ifalo nəgəlo i fei wei i kəla i caa to. Pe taga polo, isena pa to maga konyon to, mpo ini totogo paa to-me. Ye paa mo ma kosegesəto, paa mo mə nyento toto. 21 Paa la-mege pe tenaga mpogo ma too, ile pe taga polo, pa ta nye wei i tila-m too ke. 22 Ye ma taa koo na ma yogotena-wε, pa taa yaa-wεgε isagalataa. penente pa feina nti paa yogote pa isagato too to. 23 Ye wei i taa kpaana-m, ponto taa kpaana ma Caa totogo. 24 Ye ma taa la pa heko taa ke təma nna nəgəlo ta lata tə, isəntə pa taa yaa-wege asagaa. Ama pənente pa na-ye, pə na pə mpo pa kisa ma na ma Caa. 25 Ama pə lapa mpo pəcə pə la isi pa ηmaao pa kosəsəəto takəlasə taa tə sə, Pa kisa-m yem təfaa.

26 Wei ini i ka səna-mege mpo tə, i ka kəə. Inəgəle Feesugu nku ko ke tampana to na i ləəna ta Caa kin tə, na ta Caa ka cele-mə-i na ma tisi-mege-i. Ini ini i kəma i ka yəgətə ma təm. 27 Na me tətə i ka yəgətə ma təm, mpi tə ma na-me tii wenna hatuu kancaalaga.

16 1 Ma laalaa ke na ma heeli-mege isəntə sə pə taa kəb na polopo la-me na i kpisi Isə seeo. 2 Paa təgənə-mege pa cincilinaa taa. Haləna pii kəb na wei i peekəgə mə kogo tə, i ka hoo sə Isə təmle ke ini i təna

lapo. 3 Pa pəsəgə pa la mpo, pə taga polo, pa ta nyə ma na ma Caa ta taa nəgələ tə se. 4 Ile ma heela-mege mpogo səsə pə kəma na pə tala pə waatə, i ka təəsə sə maa tema-mege-təgə heelugu.

### Feesugu Nannto təma

Ma na-me tii we təma kiŋ təgə ma taa huləna-megetəgə heelugu. 5 Ama pənente ma mələgə wei i tila-m tə i kiŋ, na mə taa nəgəlo kaa pəəsə-m sə lege ma puki? 6 Ama ma heelugu-mege-tə tə, pə wakəla mə laŋa ke səsəm. 7 Paa na mpo tampana ke ma heeligi-me yuu, pə kəla teu sə ma tee. Pə taga polo, ye ma ta tee, wei ini i ka səna-mege mpo tə i kaa kəə. Ile ye ma teewa, maa yele na i kəə-me. 8 Na waato wei i ka kəə tə, i ka holə antulənya samaa ke isəna pa ligitaa na pa ta cekəna isagato na tampana təŋogo na Isə hoole pə təm tə. 9 Pa ta mo ma təm təgə pa ligita isagato təm. 10 Na ma mələgə ma Caa kiŋ na i kaa tasa-m nao təgə pa ligita tampana təŋogo təm. 11 Pəcə pa tema antulənya ine i wulao təm ke kogo təgə pa ligita hoole təm.

12 Tomnaa mpa pə kaasa-m sə ma heeli-mɛ tɔ, tə tɔɔ pagalɛ. Ama tə mogo kɛ i kaa pəsə nɔɔnɔɔ. 13 Feesugu nku ko kɛ tampana to tɔ ko kɔma na ko kɔɔ ilɛ, kii holə-mɛgɛ tampana təna təcaicai. Pə taga ko magamaga ko kankantɛ nyənto kɛ kii yɔgɔtə, ama nti ko nəəwa tɔgɔ. Piyele kii holə-mɛgɛ nti tii kɔɔ tɔ. 14 Kii to-m teeli, ilɛ pə taga pologo ma tɔŋ mpo, nti ma kaga ma heeli-mɛ tɔ, ntə tə magamaga kɛ kii kpaga na ko tɛləsə-mɛ. 15 Ma Caa nyəm təna kɛ ma nyəm kɛ. Pə tɔɔ kɛ ma yɔgɔtaa sə, nti ma kaga-mɛgɛ heelugu tɔ tə magamaga kɛ kii kpaga na ko tɛləsə-mɛ.

## Lanwakəlle ka pəsə lanholomle

16 Pə kaasa wee naale, na i kaa tasa-m nao, pəcə pə kaa la wee naale na i taganə-m nao. 17 Tənaga i ifalaa taa napələ pa pəəsa təma sə, Wentigile i yəgəta mpo sə pə kaasa wee naale na tə kaa tasa-i nao, pəcə pə kaa la wee naale na tii taganə-i nao? Sə ini i puki ta Caa kiŋ tə pə

too? 18 Pepegele i yaakə wee naale ke cəne? Tə ta cekəna nti i yogota mpo to. 19 Yesu cekənaa sə i tom ntə tə lapa-wege piti na pa caakaga-i tə poosogo, ilena i to-we sə, I poosəgə təmaga nti ma yogotaa sə, pə kaasa wee naale na i kaa tasa-m nao na pə kaa la wee naale na i taganə-m nao togo? 20 Tampana ke ma heeligi-me yuu, maa cesəgə, I ka wii na i sə, na yəlaa ka wun teu. I ka wee lanwakəlle taa, ama mə lanwakəlle ka pəsə lanholomle. 21 Saa wei alo nəəkə lologo wosasə tə, i we piti taa ke səsəm. Ama pə kəma na pə tə-i, i səəkə i wosasə təə ke. Pə taga polo, i lanle heekə səsəm, i kəna moolo tə pə təə. 22 Teitei ke mpogo na-me isi i weo lanwakəlle taa ke isəntə tə. Pə taga i ka saalə mpo sə, ama mə lana ka te na a holəmə, haləna nəgəlo kaa tasa mə lana ke wakəlogo. Maa tasa-mege nao tə pə təə.

23 Na pə wule ntɛ i kaa tasa-m natələgə pɔɔsogo tɔtɔ. Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsəgə, pə təna mpi i ka sələmə ma Caa na i yaakə ma hətɛ tɔ, i ka hiki-wə. 24 Haləna saŋa i ta yaata na ma hətɛ na i sələmə polo. I sələmə na i ka hiki, na pii la na mə laŋa holomə sɔsɔm kɛ tam tɔɔ.

## Yesu kəla antulənya

25 Atuwa ke ma tukigi-mege kotuku ke təm təne tə təna. Pii kəə na ma kaa tasa-mege atuwa tukugu ke mpo, ama maa toləsə-mege ta Caa təm ke kpakpaa təfuu. 26 Pə wule i talaa, i ka yaa ma həte na i sələmə ma Caa, na ma kaa heeli-me sə maa sələməna-mege-i. 27 Ile pə taga polo təə, ma Caa magamaga səəla-mege. Ile mə səəla-m na i togona sə i cələgə ma ləənaa təgə i səəla-me. 28 Ma Caa cələgə ma ləənaa na ma tii ate cəne. Na pənente maa kolə ate cəne na ma mələ ma Caa kin.

29 Tənaga i ifalaa təma-i sə, Anhaa, pənente n yela atuwa təm, na n toləsə-togo kpakpaa təfuu. 30 Nəənəə tə nawa sə n nyəma pə təna, na n cekəgəna nti yolo caa-ŋ pəəsogo tə na i ta tii pəəsəta-ŋ-tə. Pə təə ke tə tema ta taa sə n ləəna Isə kiŋ. 31 Tənaga Yesu cəwa sə, Me sə pənente i tema-m na mə taa yaa? 32 I yele ma heeli-me,

pə wee pii koo, halə pə tii tema konte te, i ka ya mə təna na i mələ mə teesə taa, na i lo-m ma tike. Pə na pə mpo to, n wiila teu n ka na sə pə ta yele-m ma tike, ama ma na ma Caa tə wenna. 33 Too, ma heela-mege pə tənaga mpogo sə ma na-me ta təma kpentənao i la na mə laŋa holomə. I ka na konyomən ke antulənya taa cəne te, ama paa na mpo i tokə tənən, ma kəla antulənya.

## Yesu sələmogo ke i ifalaa təə

- 17 1 Yesu tema mpogo yogotaga ilena i teki i ise na iso na i to sə, Ma Caa, wole powagale pəne, ile kosə nya Pəyaga ma ma nyogo, na nya Pəyaga ma maa kosə nya nyogo tətə. 2 Pə taga polo təə, n səə-m yəlaa təna səsə səsə ma ha pa təna mpa n cela-m təgə weesugu ηku kii teŋ təgə. 3 Na weesugu ηku kii teŋ mpo tə ko nyogo nte sə, pa nyə sə nya tike təkuŋ nte tampana Isə, na pa nyə nya tillu Yesu Klisti ma ma təə tətə. 4 Ma kosa nya nyogo ke yəlaa taa, na ma tema təmle nte n to-m sə ma la tə. 5 Ma Caa, pənente kosə ma nyogo ke nya kiŋ isi maa weo hatuu ləŋ ke nya kiŋ na pəcə pa la antulənya tə pə taka.
- 6 Ma lapa na yelaa mpa n lesa lelaa heko na n cele-m to pa nye-n. Nyaa tenna-we, ilena n menna-we na n cele-m, na pa neena nya tom. 7 Penente pa cekenaa se pe tena mpi n cela-m to pe leena nya kin. 8 Pe taga polo too, tom nti n heela-m to, ma heela-wege-te na pa mo. Pa nawa se tampana nya kin ke ma leenaa, na pa tema pa taa se nya tilina-m.
- 9 Ma sələməgə-n na-we. Maa sələməgəna yəlaa təna-ga yem, ama mpa n cela-m tə mpege ma sələməgəna, pa ke nya nyəma tə pə təə. 10 Pə taga polo, pə təna mpi ma tə tə, nya tənna, na pə təna mpi n tə tə ma tənna, na ma nyogo ka koləna pa kin. 11 Ma koləgə ate cəne, na ma mələ nya kin, ama mpege pə yeki. Ma Caa kopan, təkə-we na tun wei n ha-m tə, na pa pəsə kolom isi ma na-n tə weo kolom tə. 12 Ma na-we tii weo tə, nya tun wei n ha-m tə i təə ke ma təka-we. Ma kenta pa təə ke teu na pa taa nəgələ ta la asaala, ye pə taga wei pii wee sə i

ka le yem to i tike təkuŋ, na tuu loŋ paa ŋmaa-təgə mpogo. 13 Pənente ma mələgə nya kiŋ, pə too ke ma tii yəgətəgə-tə na ma ta koləta ate cəne, sə ma teləsə-wege ma laŋholomle na pa laŋa holəmə teu. 14 Ma heela-wege nya təm na antulənya yəlaa kisi-we təpolopolo. Na pa ta ke antulənya nyəma, isi ma ta ke antulənya to to. 15 Maa sələməgə-ŋ sə n ləsə-wege antulənya taa, ama hatələna-we na Isagao ke. 16 Isi ma ta ke antulənya to to, mpo tətəgə pele pa ta ke antulənya nyəma. 17 Nya təm kena tampana, ile yele na tampana anə a pəsə-wege nya nyəma təkpataa. 18 Isi n tila-m antulənya taa tə, mpo tətəgə ma tiligi-wege antulənya yəlaa taa. 19 Ma kpaga ma tə təkpataa na ma to nya niŋ taa ke pa təə, sə pa pəsə nya nyəma təsigisigi.

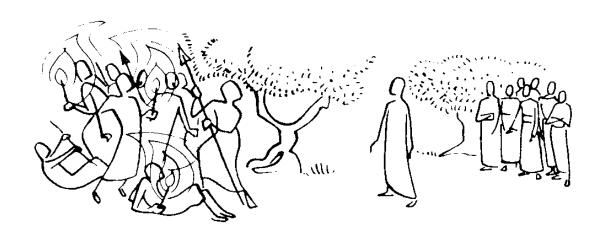
20 Pə taga pa tike pa təə ke ma sələməgə. Ama ma sələməgəna tətəgə mpa paa kəə na pa nəə pele pa waaso na pa mo ma təm tə. 21 Ma sələmogo nte sə, pa təna pa kpentə nəgə kolomaga. Hai, ta Caa ta na-we tə kpentə kolom isi ma na-ŋ tə kpentogo təmammam tə. Pa kpentə kolom, ilena antulənya na sə nya tilina-m. 22 Ma kosa pa nyəəŋ isi nyaa kosa ma nyəŋko tə, sə pa kpentə kolom isi ma na-ŋ tə kpentogo kolom tə. 23 Ma na-ŋ tə kpenta isəna tə, ma na-we tə kpentə mpo. Ilena mpe paa kpentə kolom təkpataa, na yəlaa təna na sə nya tilina-m, na n səəla-we isi n səəlogo-m tə.

24 Ma Caa, ma lugu wee sə ma na mpa n cela-m to tə wee təntəmle ke timpi ma wee to, na paa na ma teeli wei n to-m to. Teeli ini, n soola-m tuu loŋ na pəco pa la antulənya təgə n to-mə-i. 25 Ma Caa, tampana təŋlo, antulənya yəlaa ta nyə-ŋ, ama ma, ma nyəma-ŋ, na pane ini pele pa nyəma sə nya tilina-m. 26 Ma lapa na pa nyə-ŋ, na maa la na pa tasa-ŋ nyəm, pəco soologo ŋku n soola-m tə n yele na ko wee pa heko tətə, na ma magamaga ma na-we tə kpentə kolom.

## Yesu kpao

18 1 Yesu tema tom tone to tonaga yogotogo ilena i na i ifalaa pa kolo na pa tee, na pa teeo Setolon looo

waalə. Ilena pa soo təəŋ taale natələ nte tii we təna tə tə taa. 2 I kələmətə to Yutasə nyəma təne ini, mpi tə tənaga Yesu na i ifalaa pa kutaga tam tam. 3 Yutasə kpaga səəcenaa na cincili taŋlaa ke caŋa, mpa kətəlaa səsaa na Falisanaa pa tilaa tə, na pa pulu təna na pa təka yuuu wuntu na fətəlanaa na kahulasə. 4 Yesu nyəma pə təna mpi pii magana-i tə, ilena i tuusəna pa təə təə na i pəəsəwe sə, Awege i peekəgə? 5 Mpogo pa cə-i sə, Nasaletə Yesu. Tənaga Yesu təma-we sə, Magalə.



I kələmətə to Yutasə ka we pa heko taa təna. 6 Tuu isi Yesu heelugu-we sə, Magalə tə, pa soo tapən tulugu nte na pa huti ate. 7 Mpogo i tasa-wege pəəsogo sə, Awege i peekəgə ye? Pa cə-i sə Nasaletə Yesu. 8 Yesu cə-we sə, Ma tema-mege heelugu sə magalə. Ye maga i peekəgə ile i yele pane na pa tee. 9 I yəgəta mpo, pəcə pə la teitei na nti i ka yəgətaa tə sə, Mpa n ha-m tə pa taa nəgələ ta la asaala. 10 Simən Piyee ka wena lagate, mpogo i kpee-te na i setə kətələ səsə təmle tə nkpanogo ntəgən nyənkə. Pa yaa təmle tə ini sə Maləkusi. 11 Tənaga Yesu təma Piyee sə, Mənna nya lagate ke tə sugute taa. N hoo sə ma kaa təgə wahala səsə wei ma Caa tə-m sə ma təgə tə?

# Yesu punao ke Anaasə te

12 Mpogo səəcenaa caŋa təna na pa səsə na Yuta nyəma filisinaa pa kpa Yesu na pa həkə-i. 13 Ilena pa laaləna-i Anaasə tege punao, na Anaasə ini i ka ke Kayifi wei pa kpa pənaga kane ka taa kətəlo səsə tə i yətə. 14 Na Kayifi ini i ka segesəna Yuta nyəma sə, Pə kəla teu sə yolo kolom i sə yəlaa təna səm.

### Piyee kpeesogo tom

15 Simon Piyee na Yesu ifalo lelo pa tənaga i waalə. Kotəlo soso isəm ke ifalo ini togo i pəsaa na i tən Yesu na i soo i taga too. 16 Ama Piyee na maləna nonokeelasə na awalə too. Ifalo wei na kotəlo soso pa we isəmle ke mpo to, i ləəwa na i yogotəna alo wei i tana nonogo to, na ile i yele na Piyee soo. 17 Tənaga təmle to alo nyən nonogo tanlo ine ini i poosa Piyee sə, isi apalo ini i ifalaa mə taa wegele? Mpogo i cowa sə, Aai, ma fei pa taa yuu.

18 Mpogo təmle nyəma na tanlaa mpa paa we təna tə pa tagana kəkə na pa huligi, wato ka wee tə pə təə. Na Piyee ka səna pa heko na i huligi tətə.

# Kətəlo səsə pəəsogo ke Yesu

19 Mpogo kətələ səsə pəəsa Yesu ke i ifalaa na i kəsegesətə pə təə. 20 Ilena Yesu cə-i sə, Ma ma yəgəta samaa taa təfuu, na tam ma segesaga Yuta nyəma cincilinaa səkpema taa na cincili səsə taa, timpi Yuta nyəma kutigi tə, na ma ta nmesə tələ. 21 Pepe təə ke n pəəsəgə-m mpo? Pəəsə mpa pa nəə ma təm təgə nti ma heela-we tə. Pele pa nyəma teu ke nti ma heela-we tə. 22 Yesu cə mpo ilena tanlə nəgələ wei i ka səna təna tə i tə casa-i katana, na i tə sə, Kətələ səsə ke n cə mpo? 23 Tənaga Yesu təma-i sə, Ma yəgətəgə mpo tə, ye ma lapa taalə, hələ-təgə timpi ma lapəna taalə tə. Na ye taalə fei nti ma yəgətaa tə tə taa, ile pepe təə ke n mapa-m?

24 Mpogo Anaasə kpaga-i na i puna-i kətələ səsə Kayifi na i həkətə kε mpo.

## Piyee tasa kpeesogo

25 Pə na pə lapo tənaga mpo tə, Siməŋ Piyee wee na i huligi kəkə. Mpogo pa pəəsa-i sə, Hei nya tə, pə taga apalo ini i ifalaa mə taa wegele? Tənaga i kpeesaa sə, Ma fei pa taa yuu. 26 Kətələ səsə təmle nyəma taa nəgələ, wei i lologo tə nkpanogo Piyee ka setaa tə, i pəəsa-i sə, Pə taga nya na-i ke ma na təən taale nte tə taa təna? 27 Mpogo Piyee tasa kpeesogo sə, Aai. Ilena kampaao kuu kpakpaa.

### Yesu ke Pilatə kpankpan taa

28 Pəlε pə waalə pa kpaga Yesu kε Kayifi tegε tanaŋ ahula tee na pa puna-i kofenee te. Ama pa magamaga pa ta soo təhoole taa, sə pə taa koo na pa taa pa təgə asilima na pa yele Paake togoo. 29 Pe too ke kofenee Pilate leewa na i səη-wege kosəŋ na i pɔɔsə-we sə, Suwege mə na apalo ini? 30 Tenaga pa co-i se, N nyema se i taa ke isagao ilε tii kona-η i kε? 31 Ilena Pilatə to-we sə, I kpaga-i mə magamaga na i təŋ isəna mə seliya wεε tɔ na i hoona-i. Mpogo Yuta nyəma təma-i sə, Tə feina mpaao sə tə ko nəgəlo. 32 Pə lapa mpogo sə pə la teitei na təm nti i ka yəgəta saa wei i keesagaa səm mpi i ka sə tə. 33 Mpogo Pilatə məla təyaga na i yaa Yesu na i pəəsə-i sə, Nyagale Yuta nyəma wulao səsə na? 34 Tənaga Yesu cowa sə, Nya hoona-təgə nya magamaga yaa nogolo heeləna-η ma təm kε koheelu? 35 Ilena Pilatə sə, Ha, nya Yuta to nte ma na? Nya piitim nyəma magamaga na kətəlaa səsaa kənna-n ma kin. N wakəla we? 36 Yesu cəwa sə, Ma kawulaga ta kε atε cənε nyənka. Ye ma kawulaga ka kε cənε nyənka, ma ifalaa ka yuu ma yuuu, sə ma taa soo Yuta nyəma nin taa. Aai, pə taga ate cəne kawulaga ke ma tɔkə. 37 Tənaga Pilatə tɔma-i sə, Sεsε n kε wulao kε? Mpogo Yesu co-i sə, Ntəgəlε n yogota mpo, ma kε wulao soso. Tampana yogotogo too kε pa lola-m, na pe magamaga pə təə ke ma tii tii ate cəne. Mpa pa təŋəgə tampana to pa neeke ma tom. 38 Tenaga Pilate nogo tekpao se pepege nya tii yaa tampana ye?

## Pa to Yesu kogo pəlɛ

I tema mpogo yogotaga ilena i tasa ləəo ke Yuta nyəma too na i heeli-we sə, Ma ta na isagatiya ŋka i lapa na i mona səm to. 39 Pə wee sə paa Paakə wei ma cemege saləka to to, ile i caa sə ma ce-mege mə Yuta nyəma wulao səsə na? 40 Tənaga pa tasa kukuule sə, Tii caa ini, ama Palapaasə ke tə caa n ce. Piyele Palapaasə ka ke ŋməəlo kpitikpiti ke.

- 191 Mpogo Pilatə təma-we sə pa puna Yesu na pa casa-i akpatee. 2 Ilena səəcenaa loo səwa ke ntenugu na pa te i nyogo, na pa suu-i kpai koseem. 3 Ilena pa soo i tee na pa seekə-i sə, Yuta nyəma wulao, fəə. Na pa makə-i kataasə.
- 4 Mpogo Pilatə tagana samaa təə ke ləənao. Ilena i tə sə, I nəə yee, maa ləsə apalo inəgə awalə cəne, pəcə i cekəna teu sə ma ta na isagatiya nka i lapa na i mona səm tə. 5 Tənaga Yesu ləəwa na i səwa ntenugu na i kpai koseem ini. Ilena Pilatə heeli-we sə, Mə yolo ntə. 6 Waato wei kətəlaa səsaa na tanlaa pa na-i tə, pa naala kakiisasə sə, Isi pa kama-i səm tesika təə. Isi pa kama-i səm tesika təə. Mpogo Pilatə cə-we sə, Ye mpo i puna-i na i kamə-i tesika təə ke mə magamaga. Təfə ye ma, ma ta na isagato nti i lapa na i mona səm tə. 7 Tənaga Yuta nyəma cəwa sə, Ta kokilugu nakolə ko wee, na ko təə, isi tə ko-i. Konkogole sə i yaa i tə sə Isə Pəyalo.
- 8 Waato wei Pilatə nəə təm təne tə, səgənto səsa-i kpao. 9 Ilena i mələ kpankpan taa na i pəəsə Yesu sə, Lege nya te? Ama Yesu ta cə-i paa fən. 10 Tənaga Pilatə pəəsa-i sə, Ma pəəsəgənana-n na nn cəəkə? N ta nyə taa sə ma nəkaa ma kanə-n, pəcə ma nəkaa ma yele-n na n tee? 11 Ilena Yesu cə-i sə, N feina nya təgə ma təə, ye pə taga isi Isə hana-n pə tuma. Pə təə ke wei i kpa-m na i cele-n tə, ponto nte isagao na pə kələ nya. 12 Tuu isi Pilatə nəəo təm ntə tə i səəsa isəle nte seesogo ke isəna i ka la na i yele-i tə. Ama Yuta nyəma nika kiisugu sə, Ye n yela-i, pə we isi nyaa tənəgə Lum wulao səsə ikpate nte. Yolo i cəəkə na i heeligi sə i ke wulao, ponto na Lum wulao səsə pa we kuluna ke mee.
- 13 Pilatə nəə mpo ilena i ləəna Yesu ke awalə ke taakpamogo təə, ilena i magamaga i kpa hoole kumte təə na i caga. Hepəla nyəma na yaa-ko sə Kapata na pa te taa. 14 Pə pamna koyako nku ko yakaga sə pə fe Paakə tə ko wule, na waato ini tə, ilim puki sikugu. Mpogo Pilatə təma Yuta nyəma sə, Mə wulao ntə. 15 Ilena pa naalə kakiisasə sə, N ka ko-i ke. N ka ko-i ke. Isi n kama-i səm

tesika too. Mpogo Pilatə poosa-we sə, i ten mə taa sə ma ka mə wulao na? Mpogo kotəlaa sosaa cowa sə, Lum wulao soso tike ke tə nyənəgə ta wulao, nogolo fei toto. 16 Mpogo i cela-wege Yesu sə pa kamə-i tesika too.

## Yesu kam ke səm tesika təə

Mpogo pa kpa Yesu na pa teena-i. 17 Yesu ləə icate taa na i səgəla i tesika sə i pukina timpi pa yaa sə nyompogolaga te to. Hepəla nyəma yaa təne ini sə Koləkota na pa te taa. 18 Tənaga soocenaa kama-i səm tesika too, na pa ka yəlaa ke naale ke pele pa nyənsə too toto, ine na cəne, ine na cəne, na pa to Yesu ke heko.

19 Mpogo Pilatə yəgətaa sə pa nmaa təm na pa matə i tesika təə sə, Yuta nyəma wulao səsə Nasaletə Yesu kələ. 20 Yuta nyəma pagale kalaga təm təne, mpi tə icate nəgə ke paa kama Yesu, pəcə paa nmaa-tə na Hepəla taa, na Lum taa, na Kəleekə taa. 21 Tənaga Yuta nyəma kətəlaa səsaa pulaa na pa yəgətə Pilatə sə, Pə fei sə n to mpo sə Yuta nyəma wulao səsə. Ama n ka nmaa ke sə i magamaga i yəgətəna sə inəgəle Yuta nyəma wulao səsə. 22 Kena Pilatə naa cə-we sə, Nti ma nmaawa mpo tə, ntə tə cagana.

23 Səəcenaa tema Yesu ke kam ke mpo ilena pa kpaga i wuntu na pa tala-təgə təm ligiti na paa wei i kuu. Mpogo pa kpaga i capa tətə na capa ini pa ta nyala-i konyalo, ama pa loo-i koloo ke itamsao ke yem ke pə kpagao i lugu na pə tii i ate təgə. 24 Ilena pa tə təma sə, Tə taa cələ-i, ama tə tə tete na tə na sə awe ka təgə-i. Pa lapa mpo sə pə la teitei na nti paa nmaa Isə Təm taa tə sə,

Pa tala ma wuntu.

Na pa to tete ke ma capa too.

Mpi socenaa pele pa lapa togole.

25 Yesu tuu na ile i neu, na Kolupasə alo Mali, na Makətala Mali, pa təna pa səna Yesu tesika kin təna. 26 Yesu nawa i tuu səna təna, na i ifalo wei i ka səəlaa təgə i tuu kənkən taa təna. Ilena i heeli i tuu ini sə, Alo nya, nya pəyalo kele. 27 Na i heeli i ifalo ile sə, Nya tuu kele. Na pə wule ntege i ifalo ini i kpeena-i i te.

#### Yesu səm

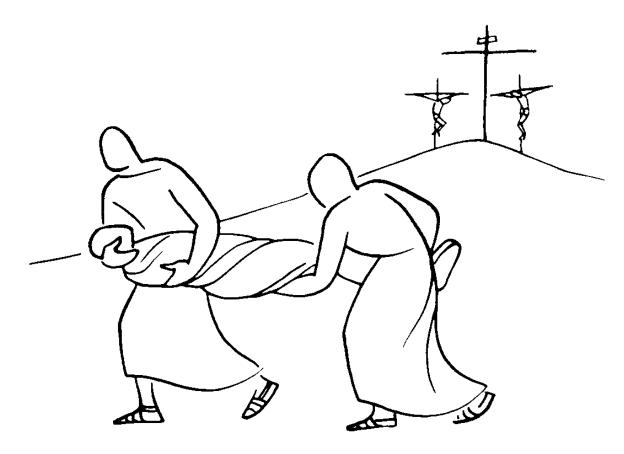
28 Pele pe waale waato wei Yesu nawa se pe tena pe magaa ilena i yogote se, Lokoto wena-m. I yogota mpo se pe la teitei isi paa nmaao Iso Tom taa to. 29 Lom konyenem napele pii su fulaga nakelege tena tepam. Mpogo soocenaa caa san na pa nmilisi lom mpe pe taa na pa too isopo pilina too na pa holena i nogo. 30 Yesu mosa lom mpe ilena i to se, Pe tena pe magaa kele. Ilena i ka i nyogo na i hee.

#### Yesu konkon sopo

31 Pə pamna koyako ŋku ko yakaga sə pə fe na pa soo Paake togoo taa to ko wule, na Yuta nyema lugu fei pe fe pa koyako koheesogo na yəlaa mpe pa we pa tesikasə təə kε mpo. Pe taga polo, koyako kohεεsogo nko ko kε pa koyako səsəənko kε. Pə təə kε pa sələma Pilatə sə i yele na pa pεle mpa pa kama mpo to pa noohεε na pa tisi-wε. 32 Ilena socenaa pulu na pa pele i na mpa paa kama to pa taa lelo noohee, ilena pa teese lelo nyena. 33 Pa koma pa pulu Yesu nyena teesogo ilena pa magana i tema sepo, ilena pa yele-ye. 34 Ilena sɔɔcenaa taa nɔgɔlo sɔ i kɔŋkɔŋ taa kε ηmantaga, na caləm na lom pə ləə təyaa. 35 Yolo wei i na tom tene na i isepele to ini i heelena-mege pe tampana, pe too kε i tampana heelugu penε pe magaa. Na i heela-mεgε tampana kε mpogo sə i mo-tə. 36 Pə ta ləə mpogo yem, pa ηmaawa Iso tom taa ke tuu lon ke sə, Pa kaa pelə i mogole natələ. 37 Na Isə Təm ntə tə taa ke tiili toto sə, Paa te na pa na wei paa tolaa to.

## Yesu pim

38 Pa tema mpo ilena Alimatee Yosefo pulu na i sələmə Pilatə sə i kpakəgə Yesu. Yosefo ini i ka ke Yesu təŋlo ke, ama i nyaŋagana Yuta nyəma ilena i ŋmesəgə i tə. Mpogo Pilatə tisaa, ilena Yosefo pulu i kpaga Yesu. 39 Tənaga Nikutem wei i ka pula Yesu kiŋ ke ahuu taa tə ile i kəna tulaalo miili na alowee na pə sitaa na pə we kilunaa isi hiunaanowa. 40 Mpogo pa naale pa kpaga səto na pa meelə-i leŋ poŋkaholoŋa saalasə na pa yəgələgə



tulaalonaa. Yuta nyəma i piŋ yolo mpogo pa lakə. 41 Timpi paa kama Yesu kɛ səm tesika təə kɛ mpo tə haləm napələ pii wɛ təna, na pə taa ka wɛ pəlaao kofalogo ŋku ko taa pa ta pinta nəgələ tə. 42 Mpogo pa puna-i na pa pimi-i ko taa kɛ ko ta hatələna təna tə pə təə, piyele pə tii feŋaga Yuta nyəma koyako kohɛɛsogo kɛ.

## Pa magana pəlaao ke kpete

20 1 Maketala Mali kola lon ke cimaase tanan ahula tee na i pulu pelaao too na i maganaa se peeo fei poogo nogo. 2 Mpogo i kpaga asewa na i pulu Simon Piyee na ifalo lelo wei Yesu soolaa to pa kin, na i heeli-we se, Pa lesa ta Soso ke pelaao taa na te ta nye timpi pa see-i to. 3 Tenaga Piyee na ifalo ini pa leewa na pa pulu pelaao too. 4 Pa naale pa seekaga, ama ifalo lelo ini i kela Piyee ke sewa, na i laale-i pelaao kin ke tate. 5 I lunaa na i wiili, ilena i na len saalase ke ate, ama i ta tii pe taa. 6 Simon Piyee koma na i tala, ilena i tii pelaao taa ke kpakpaa na i na saalase nsege ate. 7 Na saalaga nka paa taka Yesu nyogo too to, saalaga kane ka fei saalase lense kin, ama pa kpila-ke na pa see-ke na ka mpaa. 8 Mpogo ifalo wei i ka laala pelaao kin ke tate to, ile i

teesa tiiu na i na na i tisi. 9 Pə taga polo, tuu tə pa ta cekənta nti pa ηmaa Isə Təm taa sə Yesu ka sə na i fe tə tə təm. 10 Tənaga i ifalaa mpε pa məla pa tegε pa naalε.

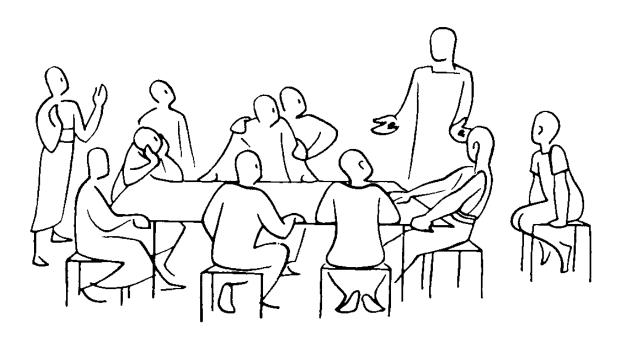
#### Makətala Mali nawa Yesu

11 Mpogo Mali na saala pəlaao təə na i wiiki. I wiikaga mpo ilena i lun na i wiili pəlaao taa. 12 Ilena i na malεεkanaa kε naalε na pa suu wuntu koholomto na pa caga timpi paa həəsa Yesu tə, lelo ke i nyogo təə, na lelo na i noohee kiη. 13 Tenaga maleekanaa mpe pa poosa-i sə, Alo nya, pepe lapa-η na n wiiki? Mpogo i cɔ-wε sə, Ma Soso kε pa ləsa pəlaao taa na ma ta nyə timpi pa səə-i 14 I yəgətaga mpo ilena i pəsə i waalə na i na Yesu sənaa, ama i ta nyə sə ini. 15 Tənaga ile i pəəsa-i sə, Alo nya, pepe lapa-η na n wiiki mpo? Awege n ρεεκθgθ? Ι hookaga sə haləm to ke, ilena i təmə-i sə, Ye nya kpagana-i, heeli-m timpi n səə-i tə na ma pulu ma kpaga-i. 16 Tənaga Yesu yaa-i sə, Mali. Ilana Mali pəsəna Yesu too na i yaa-i na Hepəla taa sə, Laponi, ta Caa ke pa yaa mpo na Hepəla taa. 17 Mpogo Yesu təma-i sə, Yele-m, taa toko-m mpo. Ma ta kpata ma Caa kin na poco. Ama pulu na n heeli ma taapalaa sə ma kpaa ma Caa na ma Isə wei i kε mə Caa na mə Isə tətə tə i kin. 18 Tənaga Makətala Mali kolaa na i pulu i heeli i ifalaa sə. Ma na ta Səsə. Ilena i keesə-wege nti Yesu ka heela-i tə.

### Yesu ləə i ifalaa təə

19 Cimaasə ini i taanaga təə i ifalaa ka kuta kutulugu nakolə ko taa, na pa kaləsə pa təə ke pa nyanagana Yuta nyəma tə pə təə. Mpogo Yesu ləə pa heko taa təselə, ilena i tə-we sə, Isə i heesə lana. 20 I tema-wege seeo ke mpo, ilena i holə-wege i ntantakən na i kənkən. I ifalaa na-i mpo ilena pa lana holəmə teu. 21 Na Yesu tasa-wege seeo na i tə-we sə, Isə i heesə mə lana. Isi ma Caa tila-m tə, ma magamaga ma tiligi-mege mpo tətə. 22 I tema mpogo yəgətaga ilena i husu heelim ke pa təə, na i heeli-we sə, Feesugu Nannto i tii mə təə. 23 Mpa mpa

paa la isagato na i hole-wege suulu to, paa na suulu. Ama mpa mpa i kaa hole suulu to pele pa kaa na suulu.



#### Yesu na Tumaa

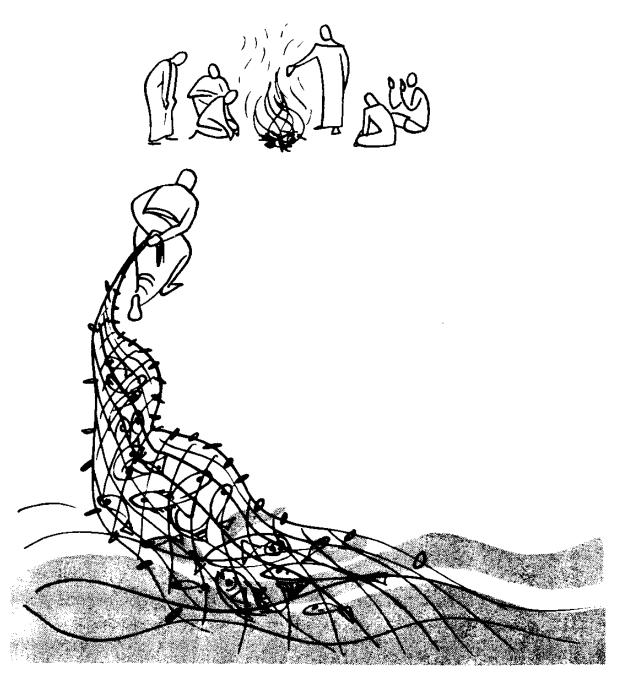
- 24 Yesu kom pa naanowa na naale kin to, pa taa lelo Tumaa wei i ke tumpu to, i fei pa heko. 25 Mpogo ifalaa lelaa koma na pa heeli-i sə, Tə na ta Soso. Tənaga i toma sə, Ye ma ta na i ntantakən taa ke nyəma luna, na ma to ma mpile ke luna anə a taa, na ma takə i konkon taa, ma kaa mo-təgə paa pəco.
- 26 Cimaasə sikaa ilena Yesu ifalaa tasa kutugu ke təyaga taa na Tumaa we pa heko. Na Yesu ləə pa heko təselə na i səŋ, na nənəəsə kaləsa mpo. Na i tə-we sə, Isə i heesə laŋa. 27 Ilena i tə Tumaa sə, To nya mpile ke cəne, na n na ma niŋ taa. Na n kəna nya niŋ na n takə ma kəŋkəŋ taa. Taa la sika tətə, ama tisi. 28 Mpogo Tumaa təma sə, Hai, ma Caa na ma Isə. 29 Na Yesu pəəsə-i sə, N na-m təgəle n tisaa? Mpa pa ta na-m pəcə pa tisaa tə, pa nəə leleŋ ke.

# Mpi pə təə pa nmaa takəlaga kane tə

30 Yesu lapa i ifalaa isentaa ke piti təma pagale tətə, nna pa ta nmaa takəlaga kane ka taa tə. 31 Ama pa nmaa təne təlege sə, pə la na i tisi sə Yesu kele Isə Pəyaga Mesii, na i tisa mpo i hiki weesugu ke i təə.

# Yesu ləə i ifalaa naatusumpogolaga too

21 Pele pe waale Yesu tasa leeo ke i ifalaa too ke Tipeliyate tenku nogo. Na isentogo i lapa. 2 Koyako nakole Simon Piyee na tumpu Tumaa na Kalilee Kana to Natanayee na Sepetee piyalaa na i ifalaa taa napelege naale pa kutaa na pa cagaa. 3 Mpogo Simon Piyee toma-we se, Maa pulu tiina kpao. Tenaga pele se, Tii tene-η. Ilena pa kole na pa pulu pa kpa kpiiliya taa, na ahuu ane pa ta hiki paa polo ceceka. 4 Pe koma se pe nyaalege ilena Yesu te kom na i sen koten too, ama i ifalaa ta nye se ini. 5 Tenaga Yesu kpeesa-we se, Ma peyalaa me, i ta hiki polo taa? Ilena pele pa co-i se, Aai yuu. 6 Ilena i to-we se, I pete pulugu na kpiiliya ntogon too na i ka hiki tiina. Mpogo pa peta-ko na pa kpisa ko lesogo ke



lom taa. Tiina su katatəlaga tə pə təə. 7 Tənaga ifalo wei Yesu səəlaa tə i təma Piyεε sə, Ta Səsə kε.

Tuu isi Simon Piyee nəəo mpo sə ta Soso to, tənaga i cupa i wuntu na i təgələ na i nmaa lom taa, mpi tə, pii pamna i ka caga kpete ke. 8 I ifalaa lelaa komna kpiiliya na pa hoη pulugu na ko suna tiina. Pa taa hatələna koteŋ, pii we isi meetələnaa nəənowa. 9 Pa tala koten təə ilena pa magana mamala na a too ke tiina na kakalasə sə pə han. 10 Tənaga Yesu təma-we sə, Tiina nna i kpawa noonoo to, i lese a taa naale na i kona. 11 Mpogo Simon Piyee kpa kpiiliya taa na i tuu pulugu na i ləsə teto təə, na ko suna tiina koyasəlee, na a nyogo we nəənowa na neelennaanowa na tuusu. Paa na a too ke mpo to, pulugu ta cələ. 12 Mpogo Yesu təma-we sə, I kəə na i ləsə sonto. Na i ifalaa taa nogolo ta noke-i poosogo se, Awege-i? Pa nyəma-i sə ta Səsə tə pə təə. 13 Tənaga Yesu tuusaa na i kpaga kakalasə na i cεlε-wε, na i lapa tiina kε mpo toto.

14 I fem waalə, təm tuusu nyəm ntə i ləəkogo i ifalaa təə tə.

# Yesu na Piyee

15 Pa tema togoo ilena Yesu poose Simon Piyee se, Yuhanə pəyalo Simon, N soola-m na pə kələ pane? Mpogo i co-i sə, Nn ta Caa, nya magamaga n nyəma sə ma lugu wε-η. Tənaga Yesu təma-i sə, Paasəna ma iwεεsə. 16 Mpogo i tasa-i poosogo sə, Yuhanə pəyalo Simon, n soola-m? Ilena i co-i sə, Nn Ta Caa, nya magamaga n nyəma sə ma lugu wε-η. Ilena Yesu təmə-i sə, Paasəna ma heen. 17 Mpogo i tasa-i poosogo kε tom tuusu nyəm sə, Yuhanə pəyalo Simən, nya lugu wε-m? Tənaga Piyεε lanle wakəlaa, isi i tasogo-i poosogo ke tom tuusu nyəm sə, Nya lugu we-m tə. Ilena i cə-i sə, Ta Caa, n nyəma pə təna. N nyəma sə ma lugu wε-η. Ilɛna Yesu cɔ-i sə, Tɔo, paasəna ma heen ilε. 18 Tampana kε ma heeligi-η yuu, maa cesəgə, waato wei n ka ke ifepu tə, n ləlaga nya təgə nya tampala na n teekə timpi n soolaa to. Ama n koma n kpatələ, n ka kpaasə nya nin na lelo ka lələ-n nya tampala na i ka puna-η timpi n ta səələ tə. 19 I yəgəta mpo sə i holəgə səm mpi Piyεε ka sə na pə kosə Isə nyogo tə. I tema mpogo yəgətaga ilena i heelə-i sə, Təηə-m.

## Yesu na i ifalo kosoolo

20 Piyee pəsaa ilena i na ifalo wei Yesu səəlaa tə na i təŋəgə pa waalə, na ifalo ini i ka weeləna Yesu laŋle təə ke tətəgəle taa na i pəəsə-i sə, Ta Caa awe ka lana-ŋ kələmətə? 21 Piyee na-i ilena i pəəsə Yesu sə, Ta Caa, na ine ile se, ile i ka tena we? 22 Tənaga Yesu cə-i sə, Ye ma nəkaa sə i caga mpo haləna ma kənte, nya nyənto suwege pə taa? Nyaa təŋə-m te. 23 Tənaga ta taapalaa teena-tə sə i ifalo ine i kaa sə. Piyele Yesu na ta heeli Piyee sə i kaa sə, ama i təmaga sə, Ye ma nəkaa sə i caga mpo haləna ma kənte, nya nyənto suwege pə taa?

24 Ifalo ini i magamaga i keesəna təm təne na i to-təgə takəlaga taa. Na tə nyəma sə pə təna mpi i təma sə pə lapa tə, tampana mpogo pə lapa.

## Tom kantokaga nyento

25 Yesu lapa təma pagale pagale lenna na ye paa təma sə pa nmaa a təna təceicei ke takəlasə taa, ma ta hoo sə sii maga antulənya ine i təna i taa.